

MEZINÁRODNÍ KŘEŠŤANSKÉ VELVYSLANECTVÍ JERUZALÉM////BŘEZEN 2015

SLOVO

Z JERUZALÉMA

KŘEŠŤANSKÝ HLAS PRO ŽIDY A IZRAEL

MĚČ ISLÁMU

REFORMACE CÍRKEV A IZRAEL

ARMÉNIE 100 LET OD GENOCIDY

Vážení čtenáři,

nemohu se zbavit dojmu, že čas plyne v poslední době zrychleně, zvláště pokud jde o dění na Blízkém východě. Mimo jiné se v uplynulých týdnech jasně ukázalo, že Evropa nemůže toto dění považovat za natolik vzdálené, aby se jí netýkalo. Vraždy v Paříži a Kodani nám to všem spektakulárně připomněly, a proto se jim a souvisejícím otázkám v tomto čísle věnujeme.

Článek rozebírající situaci v muslimském Tunisku, analýza islamistických frakcí v Gaze i komentář k debatě o židovském charakteru Izraele jsou naše příspěvky k pochopení složitých a mnohdy paradoxních dějů v oblasti. V dubnu uplyne sto let od genocidy Arménů, která v mnohém předznamenala další genocidy 20. století. Věnujeme tomuto národu a jeho zemi v tomto čísle článek pana poslance Böhnišche.

Stále více vystupuje do popředí diskuse o islámu. Čím méně je poučená, tím bývá vehementnější. Podle mého soudu prospěje, když se naučíme rozlišovat různé roviny: teologická diskuse o povaze náboženství, případně jeho srovnání s jinými, je něco jiného než analýza ideologicko-mocenských hnutí, která dle vlastních slov čerpají z islámu inspiraci a která mají jasné vojenské cíle. Pro nás je důležité, že sledují evidentně nepřátelské úmysly vůči západní civilizaci, a proto je zcela namístě mluvit o její obraně.

Stát musí naprosto nekompromisně vymáhat dodržování zákona. A nejde jen o teroristy. Není třeba možné, aby někdo bil doma ženu s odvoláním na své kulturní či náboženské zvyklosti. To by však nemělo znamenat, že řádný, zákonu dbalý občan by u nás nemohl žít jen proto, že vyznává muslimské náboženství.

Na rovině duchovní je pak úkol křesťanů zřejmý: milovat muslimy a ukázat jim našeho Boha jako milujícího a odpouštějícího Otce. Činy mluví hlasitěji než slova.

Doporučuji také zásadní duchovní článek Jürgena Bühlera charakterizující pozvolnou proměnu ve vztahu církve k Izraeli. Asistovat tomuto procesu je jedním ze základních úkolů ICEJ.

Důležité místo má v práci ICEJ i podpora vzdělávání. V tomto čísle přinášíme několik ukázek vzdělávacích projektů v Izraeli a naleznete také pozvánky na řadu nadcházejících zajímavých akcí. Přijďte v hojném počtu 19. dubna do Prahy a připojte se k těm, jimž současný rostoucí antisemitismus není lhostejný.

Mojmír Kallus

Mezinárodní křesťanské velvyslanectví Jeruzalém je globální křesťanská organizace reprezentující jednotlivé sbory, křesťanské denominace a miliony křesťanů, kteří mají zájem o Izrael, projevují lásku židovskému lidu a usilují o překonání křesťanského antijudaismu a budování porozumění mezi křesťany a židy.

Obnovu Izraele v moderní době považujeme za projev věrnosti Boha stvořitele, který dodržuje svou smlouvu a plní zaslíbení daná židovskému národu. Práce ICEJ je založena na verši z proroka Izaiáše „Potěšujte, potěšujte můj lid.“ (Iz 40:1) Naše hlavní cíle jsou:

- podporovat Izrael praktickými projevy solidarity a přátelství
- učit křesťany na celém světě o Božích záměrech pro Izrael a propojovat církev s Izraelem
- být aktivním prostředníkem smíření mezi Židy, Araby a křesťany.

ICEJ má sídlo v Jeruzalémě, stálé pobočky ve více než 70 zemích a zastoupení ve 140 zemích světa. Česká pobočka byla založena v roce 1994 jako první v postkomunistických zemích.

ICEJ je nedenominační, nevládní nezisková organizace, která je financována z darů svých příznivců. Zveme vás, abyste se stali podporujícími členy ICEJ a připojili se tak k naší celosvětové službě. Další podrobnosti naleznete na www.icej.cz

Časopis české a slovenské pobočky Mezinárodního křesťanského velvyslanectví Jeruzalém (ICEJ). Vychází čtyřikrát ročně. Ročník 21. ISSN: 1211-2917, MK ČR E 7407. Adresa redakce: Thomayerova 800/5, 140 59 Praha 4 – Krč, tel. 725 854 354, e-mail: icej@ecn.cz, www.icej.cz

Šéfredaktor: Mojmír Kallus

Redakce: Marcela Folbrechtová, Silvie Pilařová, Lumír Ptáček, Benjamín Železník

Jazykové korektury: Kateřina Klesnilová

Do tohoto čísla dále přispěli: Robin Böhnišch, Johannes Gerloff, Martin Janeček, David Parsons, Ulrich Sahn, Karel Sedláček, Zdeněk Víšek

Internetová verze: Martin Pospíšil

Logo: Jaroslav Šváb

Design a zlom: Ora, SZJ

Tisk: MLOK s. r. o., Brno

© ICEJ, 2015. Materiály zde zveřejněné lze dále volně šířit k nevýdělečným účelům s podmínkou uvedení zdroje. Neoznačené obrázky a fotografie pocházejí z archivu ICEJ ČR. Za obsah podepsaných článků odpovídají autoři. Názory a komentáře nemusejí nutně vyjadřovat stanovisko redakce nebo ICEJ. Využíváme původních článků Institutu Williama Wilberforce a Jerusalem Center for Public Affairs. Redakční uzávěrka tohoto čísla: 28. 2. 2015

TITULNÍ FOTO:

Z demonstrace v Paříži (AP)

4 Meč islámu

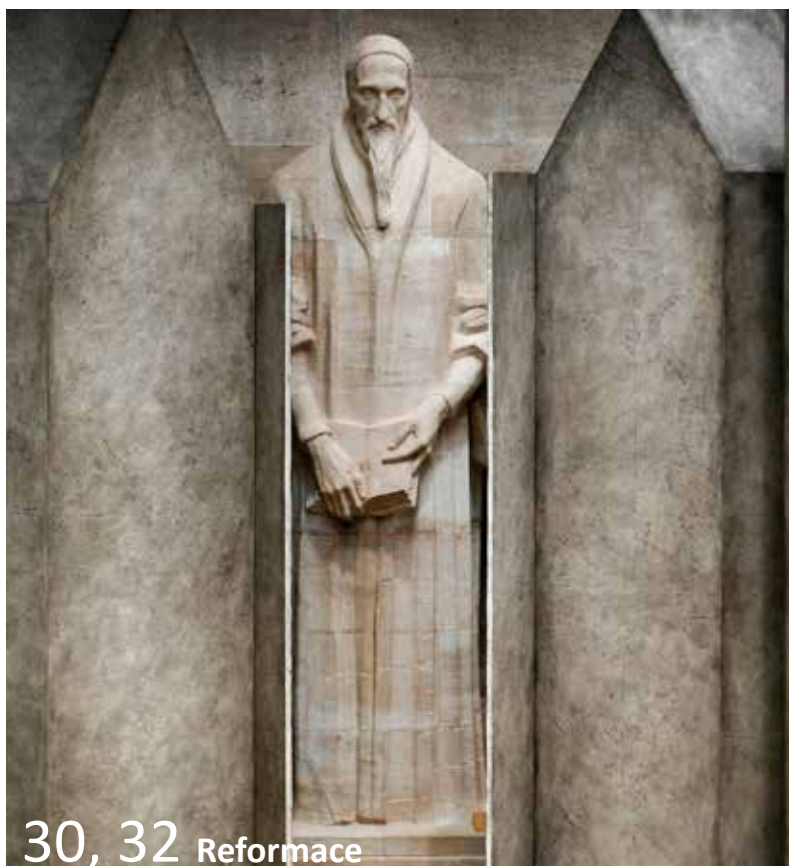
5, 22, 23 Židé ve Francii

10 Tunisko

14 Hamás kráčí ve stopách Islámského státu

30, 32 Reformace

12 Izrael - národní stát?

34 Arménie

MEČ ISLÁMU

David Parsons

Nedávné útoky teroristů v Paříži a Kodani jsou součástí bezprecedentní celosvětové vlny islámského terorismu. V Evropě došlo k velkým útokům již dříve, například před několika lety bombami v příměstských vlacích v Madridu a v londýnském metru. Současné vzdušné muslimské bojovnosti je však charakterizováno takovou hloubkou zvrhlosti, že celý svět zůstal šokován. Britský *The Economist* dokonce začal vést tabulku, v níž denně sleduje alarmující vzestup islámského násilí ve světě.

Zejména skupina, která se sama nazývá Islámský stát, a dále Boko Haram v Nigérii provozují takové útoky, před kterými couvají i nadšené přívrženci al-Káidy. Zastávají velmi přísný výklad práva šaría a na bojišti se chovají barbarsky. Mezi jejich oběťmi jsou nejen křesťané, západní nevěrci a šíité, nýbrž i sunnitští muslimové. Ohroženi jsou mnozí panovníci v sunnitských arabských zemích.

To vedlo několik arabských vůdců k volání po reformě islámu. Byl mezi nimi i bahrajnský korunní princ a egyptský prezident Abdel Fattah al-Sisi. V projevu k islámským učencům na univerzitě Al-Azhar al-Sisi řekl: „Což je možné, aby 1,6 miliardy lidí chtělo pozabíjet ostatní obyvatele planety – jichž je sedm miliard – aby sami mohli žít? To je nemožné! Potřebujeme náboženskou revoluci. Vy, imámové, máte odpovědnost před Alláhem. Celý svět čeká na váš další krok.“

Americký prezident Barack Obama přidal výzvu k opatrnosti, opět hájil islám jako „náboženství míru“ a navíc citoval historické příklady křesťanů, kteří se také chovali nelidsky.

Je jistě pravda, že mnozí muslimové dnes praktikují islám v pokojné podobě,

i že někteří křesťané se odchýlili od cesty pokoje, již kázal Ježíš.

Avšak radikálové z ISIS mohou po pravdě tvrdit, že jsou následovníky původního islámu, jak jej založil Mohamed. Něco takového křesťáci ve vztahu ke Kristovu učení nikdy tvrdit nemohli. Prorok islámu byl velitelem milice, z níž vyrostla velká armáda, a tím stanovil ne příliš mírový precedens. Raný islám vděčil za své rychlé rozšíření více meči než svatým písmům.

Na druhé straně Ježíš se meči vyhýbal a spoléhal na sílu morálního přesvědčení. Rané křesťanství rostlo rychle díky odvaze apoštolů, kteří se sami stali mučedníky pro víru, což je něco zcela jiného než dělat mučedníky z druhých.

Dnes se meč islámu opět zvedá nad celými národy a regiony. Nad Izraelem visí od první palestinské intifády z roku 1989, kdy byl založen Hamás. Nyní ohrožuje celý Blízký východ a sahá na Evropu i další kontinenty.

Tomuto nebezpečí můžeme čelit pouze tehdy, když je správně pojmenujeme. Nevedeme „válku s terorem“, nýbrž bojujeme proti extrémistické náboženské ideologii, která užívá teroru jako taktiky. Je třeba chápat povahu tohoto ohrožení. Radikální

islám se opírá o šíření strachu, aby přiměl druhé k nedobrovolnému podřízení se jeho zájmům.

Vedle dobrých zpravodajských informací a vojenského odhodlání by proto světoví vůdci měli podporovat vnitřní islámské hlasy volající po reformě islámu zevnitř, která by prosadila pokojnější chápání tohoto náboženství. Západ by měl také sympatizovat s mladou generací, která se chce vymanit z dusivého objetí islámu. Muslimské ženy musí být osvobozeny z útlatku, který na nich islám historicky praktikuje.

Křesťané by se měli současně postavit za své bratry, kteří nyní trpí muslimským útlakem na Blízkém východě a v severní Africe. Podporujeme také křesťanské náboženské probuzení v těchto zemích, k němuž dochází v souvislosti s tím, že mnohé muslimy radikální islám odpuzuje, a tak hledají odpovědi jinde.

A především nedejme se přemáhat strachem, který v nás radikální islám chce vyvolat: „Neboť Bůh nám nedal ducha strachu, nýbrž síly, lásky a rozvahy“ (2 Tim 1:7).

David Parsons je ředitelem ICEJ pro komunikaci. Přel.: -mk-

PROČ FRANCOUZI SELHALI

„Nepřítele neporazíme, nechceme-li ho ani jmenovat,“ řekl komentátor listu Haarec Ari Šavit v izraelské televizi. Evropská (a ostatně ani izraelská) levice není podle něj schopna nazvat islámský fašismus, jehož cílem je zlikvidovat liberální pořádek v Evropě, skutečně „fašismem“. To je celoevropský problém. Ze strachu, že by muslimy vyloučili ze společnosti, se „Islámský stát“ dokonce snaží nedávat do souvislosti s islámem.

„Neschopnost Francouzů vypořádat se v pravý čas s atentátníky uplynulých dní tkví podle izraelského velvyslance v Paříži Josiho Gala ve francouzské ústavě, která zapovídá dotazovat se na náboženskou příslušnost. Velvyslanec vyprávěl o pracovnících izraelské tajné služby, kteří svým francouzským kolegům navrhli, aby zavedli tzv. profilování [záznam a analýzu charakteristických rysů psychologie a chování jedince - pozn. překl.], což by jim umožnilo vytřídit podezřelé pomocí určitých kritérií. Izraelci (a podobně též Američané) považují například za zvlášť podezřelé mužské účastníky letecké dopravy, kteří cestují sami a jsou Arabové či muslimové nebo mají v pasu razítko arabských zemí.

Francouzi prý ale s Izraelci, když přišli s takovým návrhem, „vyrazili dveře“: nějaké „paušální podezření“ vůči náboženským či etnickým skupinám podle nich odporuje francouzským základním právům i pojetí svobody a lidských práv. Ve Francii je prý například „zakázáno“ mluvit o muslimech, islámu nebo islamistech. Proto nepadlo ve francouzských zprávách o událostech v redakci magazínu Charlie Hebdo, o vraždě dopravní policistky nebo o útoku na velkoobchod Hyper Cacher ani slovo o tom, že pachatelé byli islamisté.

Americké zdroje poukázaly na skutečnost, že Saída Kuašího v jednom jemenském táboře al-Káida vycvičila ve zbrani, a současně se o něm svět dozvěděl, že je i se svým mladším bratrem Šarífem uveden v americkém seznamu osob, jimž je zakázán přílet do USA. Jenže francouzská tajná služba prý přivřela obě oči a Saída Kuašího, který si už jednou odpykal trest vězení, po propuštění dále nesledovala. Dvařicetiletý terorista Amedy Coulibali z Mali, který zadržoval židovské rukojmí v supermarketu, byl blízkým přítelem bratří Kuašíů a byl s nimi podle všeho domluven.

Kazatel Islámského státu Abú Saád al-Ansarí v Mosulu řekl: „S operací ve Fran-

Velkou židovskou komunitu ve Francii obchází strach. V roce 2014 se odtamtud do Izraele vystěhovalo asi sedm tisíc Židů a letos by jich mohlo být dvakrát tolik.

cii jsme začali my a přebíráme za ni zodpovědnost.“ A pokračoval: „Zítřka to bude Velká Británie, USA a další.“ Takové tvrzení by mělo vyburcovat naši pozornost, zvlášť když se i jiné prameny zmiňují o souvislosti s jemenskou al-Káidou.

Na tomto místě je ovšem nutno poznamenat, že v Pásmu Gazy i jinde na Blízkém východě zasypali atentátníky na novináře listu Charlie Hebdo blahopřáními. Evropané se zdráhají vidět souvislost mezi teroristy a těmi, kteří je s jásotem oslavují. Zrovna nedávno vyškrtl Evropský soudní dvůr organizaci Hamás z evropského seznamu teroristů. A přitom výpovědi atentátníků i předešlé rozhovory s nimi potvr-

zují, že zde byla vazba na síť islamistických organizací, na IS i na al-Káidu.

Masakr v redakci satirického časopisu a vražda deseti novinářů by podle izraelských zpráv mohly Francouze konečně „probudit“. Posvátná svoboda tisku dostala podle nich ránu přímo do srdce, přičemž ovšem přepadení velkoobchodníku je opět jedním z případů „normálního“ teroru importovaného z Blízkého východu, stejně jako útoky na židovské instituce, k nimž už dříve došlo v Toulouse nebo v bruselském židovském muzeu.

Velkou židovskou komunitu ve Francii obchází strach. V roce 2014 se odtamtud do Izraele vystěhovalo asi sedm tisíc Židů a letos by jich mohlo být dvakrát tolik.

Poprvé od druhé světové války zůstaly v týdnu, kdy došlo k útoku, pařížské synagogy zavřeny. Zbožní Židé konali v pátek večer šabatové modlitby v soukromí svých domů. Majitele obchodů v pařížské tradiční židovské čtvrti Marais úřady vyzvaly, aby své provozovny zavřeli. Podle zprávy pařížského zpravodaje Boaze Bismuta nechali navzdory šabatě i rabíni a zbožní Židé toho pátečního večera puštěnou televizi. Teprve večer se totiž objevily zprávy o obětech při osvobozovací akci francouzských četníků v supermarketu Hyper Cacher. Velkoobchodníci měli Židé ve velké oblibě, hodně zde před šabatem nakupovali, a bylo pravděpodobné, že mezi mrtvými a raněnými jsou Židé.

© Ulrich W. Sahn,
přeložila Ivana Kultová,
www.wilberforce.cz

Přehled událostí v palestinsko-izraelském konfliktu (12. listopadu - 10. února 2015)

Zvýšené napětí v Jeruzalémě, Judsku a Samařsku prohloubilo podněcování k nenávisti vůči Izraelcům v palestinských médiích a na sociálních sítích, včetně výzev k vraždění Židů. Tyto výzvy naneštěstí došly odezvy. Průzkumy mezi palestinskými Araby také prokázaly všeobecnou podporu teroristických útoků. Např. 81 % dotazovaných bylo pro obnovení raketového ostřelování Izraele, pokud se situace nezmění. Na štvání proti Židům se podílely i oficiální palestinské sdělovací prostředky.

Téměř na denním pořádku byly útoky kameny na izraelské automobily, na různých místech Izraele často docházelo i ke srážkám demonstrantů s policií. Potyčky a nepokoje probíhaly také u bezpečnostního plotu s Gazou. Přestože měl jih Izraele klid od raket, Hamás v Gaze se evidentně snažil znovu obnovit svůj vojenský potenciál, narušený předcházející obranou izraelskou akcí Ochranné ostří. Součástí této snahy byly např. i nové raketové testy, při kterých teroristé odpálili z Gazy do moře desítky raket.

Něco statistiky:

během listopadu 2014 došlo na území Judska, Samařska a Jeruzaléma k 213 teroristickým útokům, z toho v 181 případech zápalnými lahvemi, 3 útoky vozidly, 19 improvizovanými výbušnými systémy, 7 za použití lehkých palných zbraní a 3 útoky bodnými zbraněmi. Zabito bylo 9 Izraelců a 29 bylo zraněno;

v prosinci 2014 došlo celkem ke 159 útokům; 127 zápalnými lahvemi; 25 improvizovanými výbušnými systémy; 3 bodnými zbraněmi; 2 palnými zbraněmi; 2 útoky kyselinou. Zraněno bylo 9 Izraelců.

Další důležité události

11. listopadu byla v domě palestinského Araba podezřelého z terorismu nalezena munice a neprůstřelné vesty. Podezřelý byl zadržen.

13. listopadu došlo k pokusu o přejetí několika mladých lidí, kteří čekali na autobusové zastávce poblíž Neve Cuf v Judsku. Řidič byl zadržen.

16. listopadu zaútočil na jedné z hlavních jeruzalémských ulic mladý palestinský Arab na ortodoxního Žida a bodl ho šroubovákem do zad. Zranění nebylo vážné.

18. listopadu vtrhli do synagogy Kehilat Bnej Tora v jeruzalémské čtvrti Har Nof dva palestínští teroristé vyzbrojení pistolí a sekáčky na maso. Začali útočit na účastníky shromáždění. Po chvíli dorazili dva policisté a došlo k přestřelce. Po několika dalších minutách přijely policejní posily a oba teroristé byli zastřeleni. Na místě zemřeli čtyři lidé (plus oba útočníci) a sedm bylo zraněno. Později zemřel zraněný policista. Oběti útoku: rabi Moše Twersky, 59 let, 6 dětí; Arje Kupinsky, 43 roky; Avraham Šmuel Goldberg, 68 let, 6 dětí; rabi Kalman Levine, 50 let, 9 dětí a 5 vnoučat; policista Zidan Seif, 30 let. K útoku se přihlásily brigády Abu Ali Mustafy, které útočníkům vzdaly hold. Oslavy probíhaly i v pásmu Gazy.

23. listopadu byli u hranice s Gazou zadrženi dva palestínští Arabové, u jednoho z nich byl nalezen obranný granát. O několik hodin později na jiném místě hranice izraelsí vojáci zastřelili palestinského Araba, který neuposlechl výzvy, aby se k nim nepřibližoval.

22. listopadu poblíž Šuafatu ve východním Jeruzalémě hodil útočník na izraelské policisty improvizovanou trubkovou bombu. Lehké zranění utrpěl náhodný kolemjdoucí z východního Jeruzaléma.

24. listopadu byli ve Starém městě v Jeruzalémě pobodáni dva Židé. Zadrženi byli čtyři arabští mladíci.

27. listopadu u hranice s Gazou ostřeloval neznámý útočník džíp izraelské armády. Nedošlo k žádným zraněním. Ve stejný den střelili útočníci ze tří zaparkovaných palestinských vozidel na kolemjdoucí

automobil Izraele z Talmonu. Policie později na místě našla devět nábojnic.

29. listopadu postřelili izraelsí vojáci u bezpečnostního plotu s Gazou 16letého palestinského Araba, který neuposlechl jejich výzvy. Byl těžce zraněn.

1. prosince byl na autobusové zastávce v Guš Ecion palestinskou teroristkou pobodán izraelský mladík. Utrpěl lehká zranění. Teroristku postřelili poblíž stojící vojáci a způsobili jí těžké zranění. O několik hodin později byl vážně zraněn 60letý Izraelec, do kterého u křižovatky Alon narazilo auto, které ujelo.

4. prosince vstoupil do supermarketu v Mišor Adumim východně od Jeruzaléma palestinský terorista a začal nožem útočit

na zákazníky. Než byl postřelen, pobodal dva z nich. Útočníkem byl 16letý palestinský Arab.

5. prosince byla lehce zraněna izraelská roční holčička poté, co na automobil, ve kterém jela, dopadly kameny útočníků.

12. prosince na silnici jižně od Jeruzaléma stopoval palestinský Arab. Když mu zastavilo auto, hodil na něj kyselinu, následně se rozeběhl k civilistovi, který se nacházel poblíž, a zaútočil na něj šroubovákem. Nakonec ho postřelil a vážně zranil další přítomný, který byl ozbrojen. Kyselinou bylo popáleno sedm lidí, z toho tři děti.

15. prosince byl kamenem poblíž Nábulusu zraněn izraelský řidič. Ztratil vládu nad vozidlem a narazil do zdi.

19. prosince dopadla do západního Negevu raketa z Gazy. Nedošlo k žádným škodám. Jednalo se o třetí případ od ukončení operace Ochranné ostří. Izraelské letectvo v odvetu provedlo první útok od této operace a zničilo na jihu Gazy cementárnu.

24. prosince odstřelovač z Gazy poblíž bezpečnostního plotu kriticky zranil izraelského vojáka. V odvetné izraelské palbě zahynul jeden terorista Hamásu.

25. prosince poblíž Maale Šomron palestínští Arabové hodili na civilní izraelské vozidlo zápalnou lahev. Auto vzplálo, cestujícím se podařilo uniknout, ale 11leté děvčátko utrpělo popáleniny třetího stupně. Popálený byl i její otec. Izraelská policie následně zadržela dva teroristy (jednomu bylo 16 let), kteří se k útoku přiznali.

26. prosince byli ve Starém městě v Jeruzalémě pobodáni dva vojáci, jeden do krku a druhý do ruky.

27. prosince byl během zásahu proti teroristům ohrožujícími projíždějící vozidla kameny zastřelen 17letý palestinský Arab. Další byl zraněn.

3. ledna 2015 ostřelovali palestinští Arabové stanoviště policie u Salemu. Nikdo nebyl zraněn, poškozena byla pouze budova.

8. ledna v Jeruzalémě bodl do zad šroubovákem 15letý palestinský Arab mladého studenta ješivy a způsobil mu vážné zranění.

12. ledna byly po útoku kameny na izraelský automobil zraněny dvě cestující.

14. ledna někdo střelil na izraelské vojáky poblíž vesnice Halamiš. Nikdo nebyl zraněn.

21. ledna došlo k vážnému útoku v plném autobuse v Tel Avivu. Palestinský terorista při něm pobodal devět lidí, z toho čtyři zranil kriticky a tři vážně. Mělo jít o pomstu za operaci Ochranné ostří a události na Chrámové hoře. Jeho akci se v palestinských médiích dostalo náležitých oslav a ospravedlnování.

23. ledna bylo během čtyřech útoků kameny na izraelská vozidla v jednom z nich lehce zraněno nemluvně.

28. ledna došlo k vážnému incidentu na Golanských výšinách, kde poblíž vesnice Ghadžár zaútočil Hizballáh na hlídku izraelské armády. Jednalo se o kombinovaný útok protitankovými střelami (pravděpodobně šlo o střely Kornet) a ostřelování z minometů. Zabiti byli dva vojáci, sedm utrpělo zranění. Krátce po útoku bylo na území Izraele identifikováno ještě několik dalších dopadů raket. Izraelské dělostřelectvo v odvěť ostřelovalo cíle v jižním Libanonu. Během tohoto útoku zahynul španělský voják UNIFIL. Za jeho smrt se Izrael omluvil.

5. února poblíž vesnice Psagot izraelské vojáky postřelili palestinského Araba, který se chystal hodit zápalnou lahev.

Zdrojem tohoto přehledu jsou pravidelné zprávy vydávané organizací The Meir Amit Intelligence & Terrorism Information Center (<http://www.terrorism-info.org.il>), případně další zpravodajské zdroje.

Připravuje: -lp-

Zeman se v USA vyslovil pro boj proti islámskému terorismu

Český prezident Miloš Zeman se v březnu zúčastnil konference Americko-izraelského výboru pro veřejné záležitosti (AIPAC) v USA. Ve svém projevu podpořil Izraelce a vyslovil se pro koordinovanou akci mezinárodního společenství proti islámskému terorismu.

Zeman připomněl slova amerického prezidenta Johna Kennedyho pronesená u Berlínské zdi. „Znáte ten známý slogan: Ich bin ein Berliner. Nyní musíme všichni říci: Jsem Žid,“ pronesl český prezident v angličtině a poslední větu zopakoval i v hebrejštině: „Ani Jehudi.“ Posluchači reagovali potleskem vestoje.

„Vaše diskriminace je naše diskriminace, vaše oběti jsou naše oběti,“ dodal Miloš Zeman a prohlásil, že svět čelí hrozbě islámského terorismu. Zároveň řekl, že jako reakci navrhuje systematický a koordinovaný boj proti základním islámského terorismu, společnou mezinárodní akci pokud možno pod záštitou Rady bezpečnosti OSN a využívající bezpilotních letadel, zvláštních jednotek a tajných služeb.

„Byl jsem informován, že zastřešující organizací (islámských teroristů) je Muslimské bratrstvo. Šéf Al-Káidy je členem Muslimského bratrstva, šéf Tálibánu je členem Muslimského bratrstva. Stejně je to s Hamásem, Hizballáhem, s frontou An-Nusra a tak dále,“ prohlásil Zeman.

„Potřebujeme novou strategii v boji proti islámskému terorismu. Ne tanky, ne pěchotu, ne dělostřelectvo, ale bezpilotní letouny, zvláštní jednotky a tajné služby,“ upřesnil český prezident. V této souvislosti vyzdvihl činnost izraelské tajné služby Mossad, která je podle něj jedinou efektivní tajnou službou světa. Proč je podle něj potřeba bojovat proti islamistům? „Už nikdy více nesmíme pochodovat dobrovolně jako ovce na porážku,“ prohlásil Zeman.

Moderátor se ho poté zeptal, proč Česká republika tak podporuje Izrael. „Velmi jednoduchá otázka a velmi jednoduchá odpověď. Protože máme stejnou historii. Byli jsme obklopeni nepřáteli, diktaturami. Bývalé Československo bylo jediným ostrovem demokracie v srdci Evropy,“ uvedl Zeman s tím, že Izrael je na tom podobně na Blízkém východě. „A mezi těmito dvěma ostrovy tak musí existovat solidarita,“ dodal.

Zdroj: ČTK

NAPĚTÍ NA SEVERU

Izraelské vojenské vrtulníky provedly 19. ledna útok na vojenskou kolonu Hizballáhu, která se pohybovala na Golanských výšinách v blízkosti izraelsko-syrské hranice poblíž ruin města Kuneitra. Bylo při něm zabito šest bojovníků Hizballáhu, mezi nimi Džihád Mughnija, další obětí byl generál íránských revolučních gard Mohammad Alí Alláhdadí.

O významném postavení mladého Mughniji svědčí fakt, že íránský ajatolláh Chameneí má na sociálních sítích fotografie, na nichž objímá a líbá Džiháda i jeho otce Imáda, slavného teroristu, který na seznamu hledaných osob FBI zaujímal kdysi druhé místo hned za Usámou bin Ládinem. Imád zahynul v roce 2008 při atentátu, jehož provedení bylo podle amerických zdrojů společným dílem CIA a Mossadu.

Izrael útok odůvodnil tím, že skupina plánovala útoky na jeho území ve snaze otevřít další frontu. Na izraelsko-syrské hranici na Golanských výšinách je od od-poutání sil v roce 1974 klid, situace se však v souvislosti se syrskou občanskou válkou stává nestabilní.

Hizballáh a Írán na zabití svých vojáků reagovali nejprve ostrými slovními výhrůžkami. Důstojník íránských revolučních gard (IRG) Ali Džafarí potvrdil odhodlání organizace pokračovat v boji proti Izraeli až do jeho zničení. Řekl: „Poslední boje v Libanonu a Palestině ukázaly, že IRG budou i nadále pevně stát [po boku Hizballáhu a palestinských organizací] až do zničení sionistického režimu a jeho vymazání z geostrategické rovnice v oblasti... Mučednická smrt příslušníků ummy představuje další výzvu ke zničení represivního, satanského a teroristického politického systému sionistického režimu... Smrt mučedníků znovu prokázala, že se nesmíme zříkat džihádu a že se sionisté musí připravit na íránský zničující úder“. Mluví íránskému výboru pro národní bezpečnost a zahraniční politiku Hussein Naqavi-Husseini vyhrožoval: „Libanonský Hizballáh má kapacitu zaplavit okupované území [Izrael] nepřetržitým deštěm raket a vyhrazuje si právo odpovědět na zabití svých lidí vojenskou silou... Hizballáh má rakety dlouhého doletu, které dokáží zasáhnout vojenské základny [v Izraeli]...“

K útoku skutečně došlo o několik dnů později z libanonského území. Poblíž pohraniční vesnice Ghadžár zaútočil Hizballáh raketami a zasáhl izraelskou hlídku, přičemž zahynuli dva izraelští vojáci. Nicméně další reakce ukazují spíše na snahu obou stran eskalaci zastavit. Izrael dokonce vydal prohlášení, podle něhož

měl být jeho původní útok pouhou rutiní operací, nikoli členou likvidační vysoce postavených osob. Na útok Hizballáhu pak Izrael nereagoval žádným razantním protiúderem. Pro tuto chvíli (polovina února) tedy byla hrozící konfrontace odvrácena, podle některých názorů však za cenu eroze izraelské odstrašující schopnosti, která udržuje na severu klid od války v roce 2006.

Zabití vysokých činitelů Hizballáhu a IRG zastihlo Írán uprostřed vysilujícího boje v Sýrii a Iráku proti IS a dalším organizacím bojujícím proti Assadovu režimu. Írán a Hizballáh utrpěli těžké ztráty včetně vysokých důstojníků IRG, jako byl např. generál Hamid Taghavi, který byl zabit koncem roku 2014 v Iráku, kde působil jako poradce irácké armády ve válce proti IS. Nedávno se objevily zprávy o smrti dalšího významného zástupce IRG v Mosulu.

Sýrie je ústředním bodem obou kampaní. Současně je podle tvrzení íránského politického a vojenského vedení zásadním činitelem v íránské strategii pro boj a izolaci Izraele. Z tohoto důvodu v posledních letech od počátku tzv. Arabského jara vynaložil Írán na Assadův režim ohromné množství vycvičených vojáků, poradců, peněz, zbraní a logistické podpory. Do kampaně v Sýrii zapojil i libanonský Hizballáh.

Írán neomezil své aktivity v Sýrii pouze na snahu zajistit přežití Assadova režimu, ale postupně začal proměňovat Golanské výšiny na dějiště aktivního boje proti Izraeli. Proto byl citlivým úkolem na Golanech vybudovat a aktivovat teroristickou infrastrukturu pověřen právě Mughnija mladší, který se stal symbolem svého až mytologického otce. Tyto teroristické skupiny provedly útok v oblasti Har Dov (7. října 2014) a připravovaly další útoky nového

typu, jak Nasralláh naznačil ve své poslední řeči – obsazení izraelských osad a „dalších překvapení“ včetně raket. Společná patrola Hizballáhu a IRG mohla být součástí příprav Hizballáhu a Íránu na zintenzivnění útoků proti Izraeli podél hranic na Golanech, s využitím improvizovaných výbušných zařízení, protitankových zbraní a dalších prostředků asymetrické války s cílem donutit Izrael k rozšíření aktivit v Sýrii.

Rozhodnutí o načasování, místě a charakteru možné odvety za zabití činitelů IRG a Hizballáhu padne v Teheránu podle íránských strategických zájmů v oblasti. V íránských úvahách o reakci Hizballáhu může hrát roli i nový termín pro dosažení jaderných dohod se Západem (polovina roku), téma, které v Íránu vyvolává stále větší kontroverze. Díky drastickému poklesu cen ropy čelí Írán vnitřnímu napětí, které komplikuje další pomoc Hizballáhu a palestinským organizacím. Třebaže nebylo zaznamenáno žádné významnější omezení této pomoci a dokonce se poslední dobou objevují zprávy o zlepšování vztahů s Hamásem, dochází v otázce další pomoci k závažným sporům mezi IRG a Rúháního vládou.

V každém případě ale bude poslední slovo o charakteru a načasování íránské odvety patřit Chamenejímu, který ve svém srdci vyhradil zvláštní místo svému favoritu Imádu Mughnijovi, jehož smrt dosud nebyla pomstěna. K němu nyní přibyl i jeho syn Džihád. Série dosud nepomstěných atentátů, které poškozují prestiž Hizballáhu, hovoří pro ty, kdo prosazují tvrdou a okamžitou odvetu. To by mohlo vést revoluční gardy, které v Íránu udávají tón, k rozhodnutí dovolit Hizballáhu reagovat nezvyklým způsobem, a tím přispět k další eskalaci.

*Jossi Melman,
komentátor listu Jerusalem Report
specializující se na otázky bezpečnosti,
a bývalý důstojník izraelské armády Michael
Segall, který je expertem na strategické
záležitosti se specializací na Írán, terorismus
a Blízký východ.*

*Ze zdrojů Jerusalem Report a Jerusalem
Center for Public Affairs
pracovali Mojmir Kallus a Lumír Ptáček*

EVROPSKÝ PARLAMENT SE ZABÝVÁ ANTISEMITISMEM

Poprvé v historii se oficiální orgán Evropské unie zabýval nárůstem antisemitismu v Evropě a potřebou zaměřit se na boj proti němu

Tato témata byla předmětem letošního prvního zasedání delegace EP pro vztahy s Izraelem. „Po nedávných antisemitských útocích, a zejména teroristických útocích v Paříži a Kodani se cítím nucen otevřít v Evropském parlamentu naléhavou debatu o rizicích nové vlny antisemitismu v Evropě,“ řekl Fulvio Martusciello, italský poslanec EP, který delegaci vede.

„Tragické události posledních měsíců ukazují, že antisemitismus zůstává v EU hrozbou pro bezpečnost. Přes zákaz diskriminace z rasových, etnických a náboženských důvodů, který tvoří základ mnoha mezinárodních úmluv, jsme svědky alarmujícího nárůstu vylučování, hrozeb a násilí,“ řekl Martusciello.

„Budeme se zabývat opatřeními, která může EU přijmout, aby čelila tomuto nebezpečnému vývoji. Toto zasedání také umožňuje vést konstruktivní dialog, aby byla vyloučena jakákoli forma náboženské radikalizace, diskriminace a násilí proti jednotlivým osobám nebo komunitám“.

Během slyšení naléhal významný představitel Amerického židovského výboru (AJC) na poslance EP, aby rychle připravili akční plán proti rostoucí vlně antisemitismu ve svých zemích a změnili tak realitu, že Židé dnes žijí v Evropě ve strachu.

„Nejprve musí přijít vůle evropského vedení zajistit bezpečnost a budoucnost evropských Židů a hájit hodnoty, bezpečnost a budoucnost Evropy jako takové,“ řekl Jason Isaacson, zástupce ředitele AJC pro politiku.

„Židé v celé Evropské unii řeší vážnou osobní situaci a musí činit těžká rozhodnutí, zda posílat děti do židovských škol, účastnit se bohoslužeb v synagogách a akcí židovské komunity, a navíc zvažují, mají-li zůstat, nebo svou zemi opustit,“ zdůraznil Isaacson.

Všechny evropské země by měly realizovat akční plán na boj proti antisemitismu. „Hlavy států musí mluvit jasně a poctivě,“ řekl Isaacson a dodal, že prvním krokem, „který již mnozí národní vůdci učinili, například německá kancléřka Merkelová a francouzský premiér Valls, je vyjádřit na nejvyšší úrovni zásadní odhodlání bojovat proti antisemitismu.“

„Židovské obce a veřejnost potřebují slyšet přímo od evropských vůdců, že

antisemitismus je porušením základních evropských principů a nebude tolerován,“ řekl a dodal, že „občanská společnost, včetně náboženských vůdců, musí nést poselství, že antisemitismus je společensky, politicky i nábožensky nepřijatelný.“

„Evropské vlády by měly lépe organizovat shromažďování údajů o antisemitských incidentech a pachatelích, „abychom měli co nejpřesnější představu o rozměrech a zdrojích této hrozby.“

Zdroj: European Jewish Press

sídlo EU ve Štrasburku

INZERCE

Autobiografická kniha palestinského uprchlíka, bývalého teroristy ve službách Jásira Arafata, o jeho cestě od nenávisti k lásce a Izraeli

**objednávejte na adrese:
info@wilberforce.cz**

PROPLUJE TUNISKO PĚŘEJEMI MUSLIMSKÉHO SVĚTA?

Freddy Eytan

Tunisko získalo nezávislost v roce 1956 po 75 letech francouzské koloniální nadvlády. Prezident Burgiba ustavil autokratický režim jedné strany a vládl zemi 31 let. V roce 1987 se nenásilným převratem chopil moci Zin El-Abidin Ben Alí a až do počátku roku 2011 vládl železnou rukou. Během tohoto období Tunisko prospívalo ekonomicky i kulturně, posilovaly se jeho vztahy s evropskými zeměmi, zvláště s Itálií a Francií. Narůstala ale i vládní korupce a docházelo k omezování lidských práv.

Od počátku nezávislosti v roce 1956 tuniský lid poznal jen dva vládců, Burgibu a Ben Alího. 17. prosince 2010 došlo k prvnímu otřesu. Daleko od Tunisu, v malém nevýznamném městečku Sídí Bú Zíd, se zapálil mladý pouliční prodáváč Muhammad Bua-zízí, protože mu místní úřady nedaly povolení postavit na tržišti stánek s ovocem a zeleninou. Jeho smrt zažehla po celé zemi vlnu nepokojů a protestů proti režimu a ekonomickému strádání. Prezident Ben Alí nařídil protesty tvrdě potlačit.

Během násilností bylo zabito 670 lidí, včetně asi stovky těch, kteří se pokoušeli uprchnout z vězení.

14. listopadu 2011 prezident Ben Alí i s rodinou a společníky uprchli ze země za doprovodu libyjských vojenských letadel poskytnutých plukovníkem Muammarem Kaddáfím. Francouzský prezident Nicolas Sarkozy odmítl poskytnout Ben Alímu politický azyl. Ten nakonec našel útočiště v Saúdské Arábii. V Tunisku byl v nepřítomnosti odsouzen vojenským soudem k 35 letům vězení a pokutě 65 milionů dolarů.

Důsledky dominového efektu v arabských zemích

Pád prezidenta Ben Alího a jeho potupný útěk do Rijádu se stal historickou událostí, která vyvolala rázové vlny po celém arabském světě. Tuniská „jasmínová revoluce“ propukla v plné síle a šířila se do dalších arabských zemí, zvláště do Egypta, ve kterém začala být známá jako „arabské jaro“. V Egyptě vedla k pádu prezidenta Husního Mubáraka a vzestupu Muslimského bratrstva; v Libyi padl Kaddáfí; v Sýrii vypukla občanská válka a došlo k posílení islámských teroristických organizací, které způsobily na Blízkém východě rozsáhlé změny.

V Tunisku to bylo poprvé, co se arabské zástupy odvážily vyjít do ulic a na náměstí demonstrovat proti tyranii a korupci. Začalo se ozývat volání po svobodě a rovnosti, což v jakékoli arabské zemi dosud nemělo obdoby. V dalších arabských městech lidé poprvé demonstrovali kvůli vnitřním problémům, tedy nejen na podporu Palestiny a proti izraelské okupaci jako dopsud. Propukaly demonstrace a nepokoje proti zkorumpovaným politikům, kteří roky těžili z bídy a nevzdělanosti obyvatel, plenili

bohatství země, budovali policejní státy a posilovali kult osobnosti.

V 50. a 60. letech bylo možné dosáhnout změn a nastolit arabské režimy pouze státním převratem pod vedením plukovníků a megalomanů. Dnes dochází k revolucím za denního světla a pod vedením mas, které jsou v naprosté většině tvořeny nezaměstnanými mladými lidmi. Ke svému boji využívají mobilní telefony, sociální sítě a internet. Facebook a satelitní televize se staly novými zbraněmi těchto zástupů mladých lidí odmítajících totalitní režimy.

Nový režim

23. listopadu 2011 se v Tunisku konaly všeobecné parlamentní volby; většinu získala islámská strana Ennahda – Hnutí obnovy. Sekulární strany se obávaly, že se Tunisko stane islámskou zemí podléhající právu šaría, a proto znovu vyšly do ulic demonstranti, kteří volali po nové ústavě a „nových a spravedlivých“ volbách reflektujících skutečnou přání lidu.

Po mnohých bojích trvajících více než dva roky byla nakonec ratifikována nová ústava, která kombinuje muslimské nábo-

ženské hodnoty s hodnotami univerzálními a demokratickými. Za povšimnutí stojí, že od založení první tuniské republiky v roce 1956 mají ženy rovnoprávnost a nadále mohou zastávat významné posty.

V červnu 2012 se do politické arény vrátil 88letý Al-Bádží Qáid as-Sabsí. Tento politik známý z dob Burgiby a Ben Alího působil jako předseda parlamentu, ministr zahraničí a krátkou dobu jako premiér. Založil novou, sekulárně levicovou protiislámskou stranu s názvem Nida Tunis.

V lednu 2014 se z vlastní vůle rozhodl rezignovat islámský premiér Rašíd Ghanúš. Spolu s ním rezignovali i další členové strany Ennahda a byly vyhlášeny předčasné parlamentní a prezidentské volby.

14. prosince 2014 vyhrála parlamentní většinu sekulární Nida Tunis a postarší Al-Bádží Qáid as-Sabsí byl zvolen za nového tuniského prezidenta.

Podarí se mu sjednotit různorodé skupiny a povede svou zemi ke stabilitě a k lepší budoucnosti? Čeká zemi demokratičtější budoucnost, nebo návrat ke starým korupčním praktikám Ben Alího? V této chvíli je těžké to odhadovat. Tunisko je ze zemí Maghrebu nejmenší, má 11 milionů obyvatel, většinou mladých a vzdělaných. Potýká se s ekonomickými a sociálními problémy. Tunisko neoplývá přírodním bohatstvím, nemá ropu ani plyn jako většina arabských zemí a není ani vojenskou velmocí. Jeho síla spočívá ve strategické poloze a schopnosti dosáhnout kompromisu a vyhnout se politickým třenicím a konfliktům se svými sousedy.

Významným faktorem je pro Tunisko turistika. Dokud se sem nezačne vracet velké množství turistů, ekonomika bude nadále kolabovat a poroste nezaměstnanost. Nový prezident pak bude muset použít drastická opatření – především ve spolupráci s evropskými zeměmi a s využitím jejich a zvláště francouzských investic – a ozdravit ekonomiku. Prezident Hollande Tunisko oficiálně navštívil a slíbil podílet se na obnově a zároveň i prohloubit spolupráci v boji proti islámskému teroru.

Rostoucí nezaměstnanost dohnala mnoho mladých Tunisánů k emigraci do Francie; další se připojili k islámským teroristickým hnutím, jako je Islámský stát. Navíc Tunisko sousedí s Libyí, kde panuje chaos. I odtud se radikální skupiny pokoušejí oslabit novou tuniskou sekulární vládu teroristickými útoky.

Tunisko-izraelské vztahy

Už před vyhlášením nezávislosti v roce 1956 udržovali Burgibovi emisaři přátelské vztahy s izraelskými diplomaty v OSN a v Paříži. V dalších letech pak tyto vztahy pokračovaly v utajení. V té době žila v Tunisku produktivní židovská komunita v počtu asi 100 000 lidí s výrazným ekonomickým i kulturním přínosem. Během šestiměsíční nacistické okupace Tuniska za 2. světové války nosili Židé žlutý znak a byli transportováni do pracovních tá-

borů, někteří z nich dokonce do vyhlazovacích táborů v Evropě. Dnes v Tunisku zůstává pouhých asi 2 000 Židů, většina z nich vyššího věku. Soustřeďují se na ostrově Djerba. 11. dubna 2002 se místní synagoga, považovaná za jednu z nejstarších na světě, stala terčem útoku Al-Káidy. Zahynulo při něm 21 lidí, většinou turistů.

Po dosažení nezávislosti na Francii zaujal prezident Burgiba k řešení konfliktu mezi Izraelem a arabskými státy umírněný a odvážný přístup.

V mnohých rozhovorech, které autor vedl s bývalým tuniským premiérem Muhammadem Mazalim, zaznělo, že zakladatel Tuniské republiky se několikrát pokoušel být prostředníkem při hledání řešení konfliktu mezi arabskými a izraelskými představiteli. Pomáhal mu přitom francouzský premiér Pierre Mendès France, Žid a horlivý aktivista za mír s Palestinci. Právě Mendès France dal Tunisku nezávislost a Burgiba mu jako výraz vděčnosti na oplátku daroval rezidenci v Kartágu, kde pobýval během letní dovolené.

Autor se vícekrát setkal i s Mendès France, který tyto pokusy potvrdil. Naneštěstí nepřinesly žádné výsledky.

3. března 1965 v uprchlickém táboře v Jerichu během návštěvy u jordánského krále Husajna a dva roky před „izraelskou okupací“ pronesl Burgiba historický projev, který vyvolal odezvu po celém světě. Jako první arabský vůdce vyzval k uznání státu Izrael. Tento odvážný krok ho izoloval od arabského světa a egyptský prezident Násir vyloučil Tunisko z Ligy arabských států. Burgiba také poskytl útočiště Jásiru Arafatovi a jeho bojovníkům, když po izraelské invazi do Libanonu v červnu 1982 byli vyhnáni na přelomu srpna a září z Bejrútu. OOP si v Tunisu otevřela kanceláře, které bombardovalo izraelské letectvo v roce 1985.

Tunisko hrálo klíčovou roli v tajných rozhovorech, které vedly k podpisu dohod z Osla v září 1993. Po přesunu vedení OOP do Ramalláhu 22. ledna 1996 navázaly Izrael a Tunisko oficiální diplomatické vztahy a otevřely zastupitelské úřady, které ve všech ohledech fungovaly jako oficiální velvyslanectví. Tuniským emigrantům bylo dovoleno se vrátit a navštívit svou vlast.

22. září 2000 po zahájení druhé intifády prezident Ben Alí kontakty přerušil. Do dnešního dne nebyly obnoveny.

Freddy Eytan sloužil jako velvyslanec Izraele v Paříži a Bruselu a byl prvním izraelským velvyslancem v Islámské republice Mauretánii. Byl rovněž mluvčím izraelské delegace při mírových jednáních s Palestinci.

Zdroj: Jerusalem Center for Public Affairs

Přeložil -lp-

Tunisko je arabská země s islámskou kulturou.

98 % obyvatel Tuniska se hlásí k islámu, který je oficiálním státním náboženstvím, zbylá 2 % představují židé a křesťané. Islám je podle ústavy státní náboženství a prezidentem se může stát pouze muslim. Ústava také zaručuje obyvatelstvu náboženskou svobodu.

Kolem 1 500 židů žije převážně kolem hlavního města a na ostrově Djerba, kde mají 39 synagog .

pokojně soužití tří světů:

- muslimského (praní kobereců v mešitě)

- židovského (nádvoří synagogy na Djerbě)

- křesťanského (mozaika z kostela, Archeologické muzeum)

NÁRODNÍ STÁT PRO ŽIDOVSKÝ NÁROD: PŘEDMĚT ŽIVÉ DISKUSE

V posledních týdnech roku 2014 vyvolal jeden návrh zákona vzrušení v Izraeli i daleko za jeho hranicemi. Netanjahuova vláda si přeje, aby definice Izraele jako národního státu židovského národa byla zakotvena v zákoně. Odpůrci již varují před oživením rasisticky motivovaného útlaku. Palestinský prezident Abbás hřímá proti údajnému apartheidu a zapřísahá se, že židovský charakter Izraele nikdy neuzná.

Johannes Gerloff

Kořeny židovského národa lze zpětně sledovat v časovém rozpětí asi čtyř tisíc let. Téměř stejně staré je heslo: „Pojďme... vyhledáme je, ať národem nejsou, ať se nikdy jména Izraele ani nevzpomene!“ (Žalm 83:5).

Strach před zničením, pocit stálého ohrožení tkví v židovském myšlení velice hluboko. Proto Židé okamžitě schovávají jarmulku, jakmile ve Frankfurtu vystoupí z letadla. Proto se Izraelci, kterých bývá obvykle všude hned plno, mnohde najednou drží potichoučku zpátky. Kdo chce pochopit Izrael, musí brát tento pocit vážně - ačkoli se zdá být ne vždy logický a dnes snad méně oprávněný než kdy dříve.

Z čistě rozumového pohledu na tom židovský národ nebyl z hlediska bezpečnosti ještě nikdy tak dobře jako dnes. Dosud nikdy v historii neměli Židé tolik vojenské moci a tak velký vliv po celém světě, aby se mohli sami ubránit. Demografické strašáky, které předpovídají, že se Židé kvůli míře porodnosti stanou v Izraeli menšinou, se zakládají na zastaralých číslech. Nejnovější trendy hovoří pro židovský Izrael, možná dokonce i v případě, že nedojde k rozdělení na dva státy. Írán s jadernou výzbrojí znamená daleko větší ohrožení pro sousední státy sunnitských Arabů než pro Izrael. Pro západní svět, především pro Evropu, je atomová bomba v rukou mulláhů spolu s rozsáhlým raketovým arzenálem přinejmenším stejně nebezpečná jako pro stát Izrael.

Strach však má zřídka co dělat s rozumem. A pak se poslankyně švédského parlamentu Hillevi Larssonová s úsměvem vytasí s palestinskou vlajkou, na níž je mapa „celé Palestiny“ - včetně státního území Izraele! A její země, do jisté míry coby předvoj Evropy, hned také uznává Palestinu jako nezávislý stát, jehož prezident Mahmúd Abbás neúnavně prohlašuje, že by se „šest milionů Palestinců“ chtělo vrátit do svých domů v Izraeli - tedy včetně jeho samotného.

Benjamin Netanyahu

„Pojďme... vyhledáme je, ať národem nejsou, ať se nikdy jména Izraele ani nevzpomene!“ (Žalm 83:5) je heslo stejně staré jako téměř čtyři tisíce let dějin židovského národa.

Zvukovou kulisu k tomuto scénáři tvoří z izraelského pohledu hřmot zbraní na Golanových výšinách, kde se na druhé straně syrských hranic navzájem do krve řežou al-Káida, takzvaná Fronta an-Nusrá a oddílky prezidenta Assada. Kulisa „Arabského jara“, které už několik let předvádí, jak by mohlo vypadat arabské sebeurčení, je stejně málo vhodným lékem proti dávno zakořeněnému židovskému strachu jako evropská ujišťování, že myšlenka národních států je překonanou záležitostí. Židovský národ vidí sám sebe jako etnickou a náboženskou menšinu, kterou všichni zatlačují do kouta a která musí bojovat o svou existenci.

Aktivitu, s níž vláda navrhuje „ústavu“, jež má definovat „Izrael jako národní stát židovského národa“, je třeba posuzovat v těchto souvislostech. Přitom není ovšem ještě vůbec jasné, jak přesné znění zákona bude vypadat. Zatím leží na stole nejméně tři návrhy. Všechny uvádějí, že účelem

státu Izrael je být domovem a útočištěm židovského národa. Všechny zdůrazňují demokratické státní zřízení tohoto státu, popisují jeho symboly a jazyk, jeho kalendář a zákonem uznané svátky.

První návrh je z roku 2011 a přišla s ním právě strana Kadima, považovaná za stranu „levého středu“, jejíž vůdkyně Cipi Livniová dnes proti návrhu tak vehementně brojí. Druhý návrh pochází od poslanců premiérova Likudu, který je třeba definovat jako „stranu pravého středu“, a od pravicových stran HaBait HaJehudi (Židovský domov) a „Jisra'el bejtejnu“ (Izrael, náš domov).

Vskutku pozoruhodným rozdílem mezi oběma těmito návrhy je, že „umírněná“ strana Kadima chtěla degradovat arabštinu na „jazyk se zvláštním postavením“, kdežto návrh „pravicových“ poslanců na postavení arabštiny jako druhého úředního jazyka nic nemění. Jinak není v tomto návrhu zákona nic nového, třeba ve srov-

nání s Prohlášením nezávislosti státu Izrael z roku 1948. Toto prohlášení, v němž se již hovoří o národním státu židovského národa, staví na Balfourově deklaraci z roku 1917, na mandátu Společnosti národů z roku 1922 a na takzvaném Plánu OSN na rozdělení Palestiny z roku 1947.

Jediný problematický bod spočívá v tom, že Prohlášení nezávislosti nemá dosud v Izraeli právně závaznou povahu. Stát Izrael nemá ústavu, nýbrž pouze několik základních zákonů. Národní shromáždění mělo sice již v roce 1948, hned po založení státu, ústavu během šesti měsíců vypracovat; tato šestiměsíční lhůta však dosud neskončila, jelikož se izraelští zákonodárci dodnes nedokázali dohodnout. Závaznou formulaci základních práv přinesla během let řada základních zákonů.

no jako jakýsi - všimněte si, jakýsi - zdroj izraelského zákonodárství. Přitom jako by ve Švýcarsku zcela přehlédli, že například židovská zásada „oko za oko, zub za zub“ stanoví souvztažnost provinění a trestu a že patří k zásadám evropské jurisdikce. Rovněž příkázání „Nezabiješ“, které - doufejme - ve Švýcarsku dosud platí, pochází ze židovského práva.

V Německu „Die Zeit“ vidí v právním zakotvení Izraele jako židovského národního státu příznak toho, „jak velice se politika a společnost [v Izraeli] stočily doprava“. Tito novináři přitom zřejmě přehlédli, že to byli izraelští „pravičáci“, kdo původně „levicový“ návrh zákona zpravili diskriminace arabštiny jako druhotného jazyka. Nebo snad „pravice“ už není „pravice“ a „levice“ už není „levice“? Možná izraelští

německého původu, jako jsou třeba Němci z Povolží.

Třetina ze sto devadesáti šesti států naší planety má na vlajkách náboženské symboly. Jednatřicet států se takto hlásí ke křesťanství, jednadvacet k islámu, jedenáct k jihoamerickým či asijským náboženstvím – mimochodem bez zohlednění menšin vyznávajících v těchto zemích jinou víru. Vlajka Izraele inspirovaná židovským modlitebním šálem s Davidovou hvězdou uprostřed je tedy sice jedinečná, ale není ničím zvláštním. Padesát sedm států patřících ke světovému společenství se výslovně identifikuje jako státy muslimské, musejí se tedy právě tak vypořádávat s napětím mezi náboženstvím a demokracií - pokud je ovšem vůbec demokracie v jejich zájmu.

Hillevi Larssonová

Mahmúd Abbás

K těmto základním zákonům hodlá nyní Netanjahu připojit další, který definuje Izrael jako národní stát židovského národa, a tím tento aspekt Prohlášení nezávislosti právně zakotvit. Na skutečnosti, která je často zdrojem napětí - totiž na tom, že Izrael je současně židovským státem a demokracií - se nemá nic změnit stejně jako na právech nežidovských občanů a na svobodném přístupu ke všem posvátným místům na území státu.

Většina izraelsko-židovských kritiků návrhu základního zákona, k nimž v neposlední řadě patří prezident státu Re'uvén Rivlin, nemá zřejmě ani tak problém s jeho obsahem, jako spíše strach z mezinárodních reakcí. A to asi nikoli zcela bezdůvodně. I „Der Spiegel“ totiž zuřivě zareagoval, že z arabských Izraelců, kteří tvoří aspoň dvacet procent obyvatelstva, udělá nový základní zákon občany druhého řádu.

List „Neue Zürcher Zeitung“ se rozčiluje nad tím, že židovské právo bylo ustanove-

„pravičáci“ tento aspekt nového zákona zatím jen přehlédli, a jakmile si ho všimnou, urychleně ho opraví, čímž se zase přesunou „doprava“ k „levičákům“, takže potom snad i stranická šéfka Kadimy Livniová bude moci k návrhu zákona připojit svůj souhlas? Ale to je všechno spekulace. Skutečnost je taková, že zatím není k dispozici ani platný text zákona ani žádný zákon schválený většinou poslanců Knesetu.

Už teď je ovšem zřejmě jisté, že se nový základní zákon, který prohlašuje Izrael za národní stát židovského národa, bude jen v nepodstatných věcech odchylovat od toho, co říká Prohlášení nezávislosti. Poskytl by tak židovskému národu přibližně stejnou záruku, jakou dává např. základní zákon SRN národu německému.

Mnoho zemí světa například poskytuje lidem určitého etnického původu zjednodušené podmínky přistěhování, neboli „právo na návrat“. Patří sem i Spolková republika Německo, pokud jde o osoby

Skutečným adresátem navrhovaného zákona však zůstává palestinský prezident Mahmúd Abbás. „Abú Mázín“, jak mu říká jeho lid, neúnavně mele pořád dokola: „Palestinci Izrael nikdy jako židovský stát neuznají.“ Kdyby to měla být pravda, znamenalo by to, že Palestinci zásadně odmítají dvoustátní řešení. A všichni, kdo chtějí konflikt na Blízkém východě řešit vytvořením dvou států, by se po pročitnutí - nebo vystřízlivění - měli velice rychle přidat k příznivcům textu, který vedle národního státu národa palestinského prohlašuje Izrael národním státem národa židovského.

© Johannes Gerloff, Institut Williama Wilberforce
www.wilberforce.cz

HAMÁS KRÁČÍ VE STOPÁCH ISLÁMSKÉHO STÁTU

Stát islámského chalífátu (také Islámský stát, IS, ISIS, ISIL), vyhlášený samozvaným chalífou Abú Bakr al-Bagdádím, významně ovlivňuje realitu Blízkého východu a hrozí zamíchat geopolitickými kartami, změnit mapu hranic existujících států a zpochybnit existenci všech muslimských států na národnostním základě.

Jonathan D. Halevi

Cíl znovu založit chalífát vedl koncem dvacátých let minulého století ke vzniku globálního hnutí Muslimského hnutí v Egyptě. V padesátých letech jej následovaly hnutí Hizb ut-Tahrir, jehož ideologická platforma zahrnuje také vizi chalífátu a snahu ji uskutečnit, a dalších islámské organizace. Včetně Hamásu (větve Muslimského bratrstva v „Palestině“) a Islámského hnutí v Izraeli chápou všechny bez výjimky vytvoření chalífátu jako náboženskou povinnost. V souladu s prorocstvím Mohameda se má obnova chalífátu stát prostředkem ke sjednocení muslimů pod vládou islámského práva (šaría). Dalším cílem je znovudobytí Evropy a podmanění celého světa islámským náboženstvím. Islámský stát představuje pro další regionální hráče vážnou výzvu. Tradice přisuzuje Iráku a Sýrii na cestě obnovy bývalé slávy islámu zvláštní důležitost. Islámský stát upevňuje vytrvale svou vládu, neohroženě vzdoruje Spojeným státům a Západu, přitahuje tisíce muslimů z celého světa a pro další miliony se stává inspirací.

Islámský stát nemá podporu všech organizací džihádu

Nejvýznamnější islámské organizace – Mezinárodní unie muslimských učenců pod vedením šejcha Jusúfa al-Karadávího, Muslimské bratrstvo a Hizb ut-Tahrir – výzvu chalífy Bagdádího ke všem muslimům, aby mu přísahali věrnost, odmítly. Podle jejich názoru založení chalífátu neodpovídá podmínkám daným islámem, a proto není platné. Současně ale všechny tyto skupiny rezolutně odmítají legitimitu války, kterou proti Islámskému státu vedou Spojené státy spolu s mezinárodní a arabskou koalicí.

Šejch Karadáví například na svém účtu na Twitteru napsal: „Nesouhlasím s ideologickým konceptem a přístupem Islámského státu; nikdy ale nebudu souhlasit s tím, aby proti němu bojovaly Spojené státy.“ Jako důvod uvádí, že Američané „nejsou motivováni hodnotami islámu, ale

svými vlastními zájmy, i kdyby to vedlo ke krveprolití.“

Rozpolcenost v přístupu těchto organizací je dána i nejistotou v názoru, jaký postoj k chalífátu zaujmout. Na jedné straně nechtějí chalífovi přísahat věrnost, protože by znamenala totální podřízenost jeho vládě se vším, co to obnáší; na druhé straně chtějí chalífát bránit proti mezinárodní a arabské koalici, třebaže vědí, že jeho další posilování může vést k pádu současných režimů a anexi dalších států pod Bagdádího vládou.

Neméně důležitým faktorem je, že vliv Islámského chalífátu dalece přesahuje hranice Sýrie a Iráku. Ve svém prohlášení o založení chalífátu podporu islámských organizací Bagdádí nežádá. Vnímá sám sebe jako představitele všech muslimů na celém světě a vyzývá je, aby mu přísahali věrnost a připojili se k džihádu. Uplatňuje svůj vliv bez ohledu na ostatní islámská uskupení; hledá rekruty pro svou armádu a snaží se v muslimských státech vytvořit odnože, jejichž úkolem je svržení stávajících vlád.

Islámský stát a Palestinci

Islámský stát také významně ovlivňuje palestinskou samosprávu na Západním břehu a v Gaze vedenou Hamásem. 21. září 2014 mluvčí chalífátu šejch Abú Muhammad al-Adnani vyzval muslimy celého světa, aby se připojili k džihádu proti největším a bez výjimky je zabíjeli jakýmkoliv způsobem, přejížděli je auty a zabíjeli noži. Jeho slova našla v palestinském táboře odezvu. V následujících dvou měsících došlo na území Izraele a Západního břehu k mnoha případům pobodání a útokům za použití automobilů. Nejhorší byl masakr v jeruzalémské synagoze 18. listopadu 2014, kdy byli pistolemi, sekáčky na maso a noži zavražděni čtyři rabíni a jeden policista.

Přitažlivosti chalífátu si všimli i hlavní představitelé Hamásu, jak je zřejmé z článků v deníku Felesteen vydávaném v Gaze.

Dr. Jusúf Rizaka, který byl ve vládě Hamásu vedené Ismáílem Hanjúou ministrem pro svatá místa a v letech 2007 až 2014 působil jako Hanjúův poradce, tento „soukromý džihád“ mladé generace v Jeruzalémě vychvaluje a vysvětluje, že určitá náboženská příkázání se vztahují na všechny muslimy a tudíž pro jejich vykonání nepotřebují souhlas rodičů.

Dr. Abd al-Hamid al-Farani, výzkumný pracovník Úřadu pro záležitosti náboženství a wakfu, v článku ve Felesteen z 20. října 2014 připouští, že „hlavním tématem, kterým se dnes zabývá svět včetně Arabů a muslimů, je Islámský stát a údajné nebezpečí, které představuje.“ Podle něj „se údajné nebezpečí vyplývající z hrozby Islámského státu ani zdaleka nedá srovnávat s nebezpečím sionismu, které se vznášá nad srdcem Palestiny více než šest desítek let.“

Podle al-Faraniho nepředstavuje Islámský stát nutně nebezpečí a nejdůležitějším úkolem je osvobodit Palestinu ozbrojeným bojem.

V dalším článku ve Felesteen z 19. října 2014 uvádí Dr. Adnan Abú Amar z Islámské univerzity v Gaze, že kvůli ideologickým sporům opouštějí Hamás salafistické džihádisté a přidávají se k radikálním islámským organizacím včetně Islámského státu.

Imád Afana, palestinský akademik zabývající se islámem žijící v Damašku, napsal do Felesteen 1. října 2014, že „Islámský stát v Iráku a Levantě a založení chalífátu je snem, který rozněcuje představitelství každého muslima v celém světě.“

Za současné politické a bezpečnostní situace v Gaze, charakterizované dočasným příměřím s Izraelem, na Západním břehu, jordánských hranicích, v Libanonu, Sýrii a Egyptě, je třeba „neustále směřovat kompas ummy [islámského národa] a aktivit džihádu na Al-Quds (Jeruzalém – pozn. překl.) a osvobození Palestiny.“ V tom nachází Afana účinnou odpověď na fakt, že se Islámský stát zaměřuje jen na Irák a Sýrii,

což podle jeho názoru odvádí pozornost od boje o Palestinu.

Existují však jednoznačné náznaky, že popularita Islámského státu stále roste. V říjnu 2014 palestinské bezpečnostní síly zatkly desítky příznivců Islámského státu, z nichž se někteří snažili založit tajné buňky a uskutečnit teroristické útoky. Islámským státem inspirované útoky pomocí automobilů a nožů získaly mezi Palestinci rozsáhlou podporu. Bezprostředně po oznámení masakru v jeruzalémské synagoze propukly v Gaze i na Západním břehu radostné oslavy; mimo jiné se při nich tradičně rozdávaly sladkosti kolemjdoucím.

Ve Felesteen z 20. listopadu palestinský novinář Chálid Maali vysvětloval důsledky masakru v synagoze provedeném v duchu Islámského státu takto:

„Operace v al-Quds vešla okamžitě ve známost mezi osadníky a na jejich tvářích se zrcadlily trauma, děs a strach. Tato operace jim vyslala jasné poselství: pokud zůstanete v zemi, která vám nepatří, a budete znesvěcovat mešitu al-Aksá, podřezou vás jako ovce... Všichni Palestinci i liberálové v celém světě vědí, že každý osadník [v tomto kontextu je myšlen každý Žid, který žije v zemi Izrael] je vrah a zloděj [půdy] a není bez viny.“

Den po masakru vyšla ve Felesteen kresba bezhlavého těla mladého Žida s textem: „Tady je al-Quds [Jeruzalém]“. Na sociálních sítích různých palestinských organizací se objevily další kresby v podobném duchu, které vychvalovaly útoky nožem i automobily. Šlo o pokračování kampaně „Daes“ - jde o slovní hříčku s arabským slovem daes (šlapat) a arabským akronymem pro Islámský stát, Daesh. Téma „přejeď Žida“ se také objevilo v písních a videích, které oslavují palestinské vrahy.

Například nové a velmi zručně vyrobené video „Revoluce nožů“ od Ismaila Nasser Farahata z Gazy, který žije v Turecku a pracuje pro Life Lens for Media Productions, vyzývá Palestince ke každodennímu vraždění izraelských vojáků. Video

povzbuzuje Palestince, aby si navzdory překážkám připravovali zbraně ke krvavým útokům. Na začátku klipu se objevuje maskovaný Palestinec, který si připravuje nůž. Usilovně ho brousí na brousicím zařízení a po skončení práce se jím pyšně chlubí. Objevuje se výzva v arabštině: „Povstaň a pomsti se, připrav si zbraň pomsty, podřez židovské vojáky, ty opice, podřezávej je znovu každý den, vždyť ty jsi smrt, ty jsi zkáza, ty jsi mučedník.“ Pak se objeví maskovaný Palestinec, který zezadu zaútočí na izraelského vojáka a ubodá ho k smrti. Vojákově tělo zůstává ležet na zemi ve velké kaluži krve. Maskovaný Palestinec hrozivě mává vražednou zbraní a mluví na kameru, ale jeho hlas není slyšet. Místo toho se objevuje text s poselstvím v arabštině a hebrejštině (s pravopisnými a syntaktickými chybami): „Odejděte z naší země, jsme vám slibem nebes a zničíme vás, opusťte naši zemi, my jsme tady historii a my jsme pro vás vyslanci pekla, vy synové Siónu.“

Hamás Islámský chalífát otevřeně nepodporuje a jeho vrcholní představitel o něm oficiálně hovoří jen zřídk. Na tiskové konferenci v Tunisku 13. září 2014 došel vůdce Hamásu Chálid Mašál otázkou týkající se izraelského prohlášení, že Hamás se podobá Islámskému státu. Odpověděl:

„Pro celou oblast je hnutí islámského boje Hamás od počátku příkladem, a to svým voláním po umírněnosti a hledáním střední cesty v interpretaci islámu, prosazujeme dialog, racionální přístup a ideovou a názorovou konfrontaci... Hamás představuje příkladnou politickou umírněnost, otevřenost vůči regionálním a mezinárodním sférám s tím, že důraz klade na národnostní principy palestinského lidu.“

Mašál si dal velký pozor, aby Islámský stát nekritizoval. Přitom jej výslovně nezmínil a místo toho vysvětloval přístup Hamásu k problematice a dokládá, že jeho strategie slaví úspěchy, aniž by se musel vzdát své ideologické platformy.

Hamás klíčkuje mezi Islámským státem a svým patronem Íránem

Pro Hamás a Islámský džihád představuje Írán strategického partnera, a proto ani jedna z těchto organizací nemůže přímo či nepřímo vyjadřovat svou podporu Islámskému státu jako jednomu z hlavních nepřátel teheránského režimu. Hodnocení Islámského státu ze strany Íránu a jeho hlavního vůdce Alího Chameneho je jednoznačné a stanoví palestinským organizacím jasné hranice. Asistent ministra zahraničí pro arabské a africké záležitosti Hossein Amir Abdel-Lahian v tomto kontextu řekl, že kdyby byl Islámský stát skutečně obráncem sunnitů, podporoval by boj Hamásu i dalších palestinských organizací; jinými slovy, Islámský stát není nepřítelem jen šíitů, ale i sunnitů. 16. října 2014 navštívil Teherán vůdce Islámského džihádu Ramadan Salah. Podle oficiálních zdrojů kromě jiného vedl rozhovory i o nebezpečí, jež Islámský stát představuje, včetně odvedení pozornosti od boje v Palestině.

Hamás se v současnosti zavázal k přechodnému příměří v Gaze. Období omezení teroru z Gazy je pouze přípravou na další kolo, vyvolalo však vakuum, které zaplnil Islámský stát, jenž rozpoutal vlnu džihádu, stal se momentálním vítězem bitevního pole, bojuje neohrožen se Západem, prosazuje islámský zákon a slibuje, že po svržení „zrádčovských“ arabských režimů v Saudské Arabii a Jordánsku osvobodí i Palestinu.

To narušuje lidovou podporu, které se Hamás doposud těšil. Někteří jeho operativci jej už opustili a přidali se k Islámskému státu. Ve snaze čelit tomuto vývoji se Hamás snaží otevřít novou frontu s Izraelem na Západním břehu a v Jeruzalémě nebo alespoň vyvolat vlnu „soukromého džihádu“, která již smetla mnohé. Takový přístup je v souladu se strategickým cílem Hamásu, jímž je rozklad palestinské samosprávy na Západním břehu, ovládnutí moci a vytvoření základny pro teroristické útoky na Izrael - v porovnání s Gazou je Západní břeh strategicky mnohem výhodnější polohou.

Hamás si proto přisvojuje teroristické metody Islámského státu, aniž by přiznal zdroj své nové inspirace. Čím intenzivnější je jeho skrytý boj s Islámským státem o palestinskou ulici, tím více stupňuje jeho metody boje. Hamás chce i nadále zachovat zdání trvalého džihádu proti Izraeli. Ze stejného důvodu neustále hrozí třetí intifádou. Má za to, že se v důsledku příměří Izrael zdrží odvetných útoků na Hamás v Gaze, jež by následovaly po teroristických útocích na Západním břehu či útocích, které se ze Západního břehu přelijí na území Izraele.

Zdroj: www.jcpa.org;
překlad -lp
(kráceno)

O STŘETU DVOU CIVILIZACÍ

Koncem roku 2014 vyšly dvě knihy, které určitě budou zajímat každého, komu není lhostejný dnešní globální „střet civilizací“ mezi Západem a islámem.

Dr. Martin Janeček

Dore Gold
Boj o Jeruzalém
Radikální islám, Západ a budoucnost
Svatého města
 (nakl. Garamond, 2014)

Autorem knihy je významný izraelský diplomat, pan Dore Gold, bývalý velvyslanec židovského státu v OSN.

Anglický originál této knihy byl dokončen zřejmě v roce 2009. Neobsahuje tedy rozbor skutečně posledních událostí na Blízkém východě. Ukazuje ale, jak dobře autor předvídal další vývoj událostí v této oblasti během posledních pěti let. Dokládá to i řada poznámek pod čarou od překladatelky.

Kniha začíná podrobným historickým přehledem situace Jeruzaléma od starověku až po zrod moderního Izraele. Autor fundovaně rozebírá roli Svatého města v judaismu, křesťanství a islámu. Tyto informace jsou však především přínosné pro akademickou veřejnost. Pro všechny, kterým jde o přežití jejich identity, začíná být kniha zajímavější kapitolou Jeruzalém jako spouštěč apokalyptického globálního džihádu (str. 30).

Zde se píše, že jeden z aspektů vzestupu džihádické aktivity je přímo spojen s otázkou Jeruzaléma. Ta je úzce spjata s rozmachem islámského apokalyptického smýšlení. V šiitské větvi islámu je očekávání konce dnů tradičně spojováno s návratem dvanáctého imáma, jenž je přímým potomkem Mohamedova zetě Alího. Jeho rod pokládají šiité za jediný oprávněný k nástupnictví po Mohamedovi. Očekávají, že tento dvanáctý imám, který se stal neviditelným, se nakonec vrátí jako mahdí (Bohem správně vedený). Ten se má pomstít všem „Božím nepřítelům“ a zahájit éru celosvětového řádu a spravedlnosti.

Podle Mahmúda Ahmadínedžáda, který byl prezidentem islámské republiky Írán v letech 2005-2013, bude jednou ze zásadních událostí, které příchod mahdího zahájí, zničení Izraele. O každoročním íránském „Dni Jeruzaléma“, 26. října, pronesl v roce 2005 svůj slavný výrok, že „Izrael je třeba vymazat z mapy“ a že „svět bez Ameriky a bez sionismu je možný“.

Víme, že islám se šířil od počátku dobovačnou válkou. Povinnost vést válku je zcela jasně stanovena Koránem. Dore Gold ale vysvětluje, že tradiční sunnitský islám od muslimů především vyžaduje, aby hlásali svou víru a získávali na celém světě konvertity (dá'wa). Až později, na apokalyptickém konci dnů, zakončí velká ozbrojená svatá válka (džihád) ovládnutí celého světa islámem.

Militantní wahhábismus ale pořadí konverze a džihádu obrací. Upřednostňuje džihád jako hlavní aktivitu současnosti. Na jiném místě autor líčí, jak wahhábismus vznikl: hnutí, které vedl náboženský reformátor Muhammad ibn Abdal-Wahháb (1703 – 1792), zpočátku vůbec neovládalo většinu muslimského světa. Během svého života Abdal-Wahháb uspěl pouze u klanu Saúdu na Arabském poloostrově. Tento klan dlouho ovládal pouze malé pouštní území. Až mezi první a druhou světovou válkou se Saúdům podařilo vytvořit velký stát, známý dnes jako Saúdská Arábie. Dlouho to však byla zaostalá, chudá země. Teprve objevení významných ložisek ropy na jejich území v roce 1938, a pak především prudké zvýšení její ceny po roce 1973, přineslo Saúdům úžasné bohatství.

Autor dobře popisuje roli těchto obrovských finančních prostředků v rozvoji extremistických islamistických hnutí. Líčí, jak radikální saúdsí teologové opouštějí tradiční doktrínu islámu, podle které židé a křesťané byli označováni jako „lid knihy“, mající sice pod vládou muslimů podřízené postavení, ale přece jenom určité bezpečí. Dnes mnozí z těchto teologů dokonce ospravedlňují použití zbraní hromadného ničení proti těmto „nevěřícím“. Když vidíme, jak Západ systematicky financuje tyto své nepřátele, tak se nám z toho točí hlava.

Knihu doprovázejí i fotografie. Na jedné vidíme trosky kamenné hrobky biblického Josefa v Nábulusu na Západním břehu Jordánu, zničené palestinskou policií v roce 2000. Na jiné vidíme černý dým stoupající z Náměstí Jesliček u chrámu Narození Páně v Betlémě, kde v roce 2002 třináct teroristů, členů hnutí Hamás i Fatah, drželo 39 dní kněze jako rukojmí. Může si pak někdo myslet, že kdyby byl Jeruzalém ovládnut islamisty, že by křesťanská a židovská svatá místa zůstala v bezpečí?

Autor dokazuje, jak plané byly všechny naděje těch, kteří doufali, že svými ústupky zmírní nepřítelství svých odpůrců. Například po dohodách z Osla, v nichž se Izrael zavázal stáhnout vojenské jednotky z části Gazy a Západního břehu, palestínští teroristé zahájili v izraelských městech, zejména v Jeruzalémě, sebevražedné atentáty, které si vyžádaly přes tisíc obětí. A když se Izrael v roce 2005 zcela stáhl z Gazy, Hamás výrazně zvýšil po-

Islamisté nikde nevedou
pouhé územní konflikty,
jejich boj má mnohem
zásadnější povahu.
Jeho cílem je opětovné
zřízení nového globálního
chalífátu.

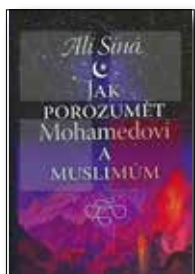
čet raketových útoků na izraelské civilisty. Jeho vůdcové též opakovaně vyjadřovali přesvědčení, že tato izraelská evakuace oživí boj mudžáhidů proti Spojeným státům a jejich spojencům v Iráku a v Afghánistánu. Západní síly se pak úplně stáhly z Iráku, který dnes dobývá Islámský stát v Iráku a Levantě (ISIL). A stahují se dál z Afghánistánu, kde hnutí Taliban pokračuje ve své teroristické činnosti.

Izraelské stažení z Jeruzaléma by podle autora bylo ještě výbušnější. Velmi silně by povzbudilo džihádické síly ve všech oblastech světa – i jejich odnože v srdci Evropy. Vzbudilo by v nich obrovskou chuť pokračovat v dobývání světa.

Autor zdůrazňuje, že islamisté nikde nevedou pouhé územní konflikty, ale že jejich boj má mnohem zásadnější povahu. Jeho cílem je opětovné zřízení nového globálního chalífátu. A to psal několik let předtím, než byl vyhlášen současný Islámský stát, jehož šéf se označuje za chalífu. Uvádí též například, že nahrávky al-Káidy, které mají za cíl získávat nové bojovníky, obsahují záběry vítězství islamistů na mnoha bojištích, od Balkánu po Čečensko.

Autor se zmiňuje také o knihách, vyšlých v posledních letech, jež líčí cíle islamistů. Například Egyptan Muhammad Isá Dáwúd, žijící v Saúdské Arábii, popisuje dobytí Evropy muslimy ve své knize Harmagedon a co přijde po něm. Podle něj Švédsko přijme islám dobrovolně a brzy padne i Dánsko, čímž islamisté získají základnu v severní Evropě. Velká Británie a Francie padnou až později, po útoku balistickými střelami. A Dáwúd uzavírá: „Pak už mahdímu v Evropě zbude jen Itálie a Vatikán, a tak prohlásí, že je čas zničit Kříž.“

Alí Sína

Jak porozumět Mohamedovi a muslimům

(copyright © Lukáš Lhofan, 2014)

Autorem knihy je Alí Sína, původem pakistánský muslim žijící na Západě, který se od islámu odvrátil.

Jedná se o velmi zajímavé svědectví člověka, který toto náboženství poznal zevnitř a zná dobře Korán i další texty určující povahu tohoto vyznání.

Autor rozebírá především osobnost zakladatele islámu z psychologického hlediska. Je možno namítnout, že ten žil před čtrnácti stoletími. Alí Sína však cituje a analyzuje jak Korán, který Mohamed údajně sám diktoval, tak další texty té doby. Podle nich vyvozuje charakteristické rysy Mohamedovy osobnosti. Souběžně cituje díla významných psychologů a psychiatrů a rozebírá chování zakladatelů různých dnešních sekt. Mezi jejich chování a chováním zakladatele islámu vidí mnoho podobností.

Četba knihy nás nutí zamyslet se nad mechanismy všech tyranů a totalitních systémů, kterých historie už tolik poznala. Výmluvná jsou například autorova slova: „Čím víc toho obětujete, tím závislejší jste.“ Nebo jeho vysvětlení, že slavná věta, kterou Usáma bin Ládín začal svůj Dopis Americe: „My milujeme smrt stejně, jako vy milujete život,“ byla poprvé formulovaná v poselství velitele muslimských sil před bitvou u Kadisíje v roce 636 n.l.

Alí Sína cituje Ibn Isháka (704 – 768 n.l.): Mohamed pravil: „Zabte všechny Židy, kteří vám padnou do rukou!“ Načež Muhajíša ben Mas'úd skočil na Ibn Sunájna, židovského obchodníka, s nímž udržoval společenské a obchodní styky, a zabil ho. Muhajíšův starší

bratr Huwajíša, který tehdy ještě nebyl muslimem, začal křičet: „Proč jsi ho zabil, když jeho bohatství dlužíš za svoje tlusté břicho?“ Muhajíša odpověděl: „Kdyby mi ten, co mi přikázal ho zabít, býval přikázal zabít tebe, byl bych usekl hlavu tobě.“ (...) Huwajíša zvolal: „Při Bohu, víra, která toto dokáže, je úchvatná!“ A stal se muslimem.

Knihou jasně ukazuje, že islám ohrožuje nejenom věřící všech ostatních náboženství, ale je zcela nepřijatelný pro všechny, kteří si chtějí udržet svobodu smýšlení a základní lidské hodnoty. Autor připomíná, že kvůli islámu přišlo pravděpodobně v dějinách o život vůbec nejvíc lidí. Hitlerovo šílenství zabilo padesát milionů lidí, avšak Mohamedovo šílenství připravilo o život stovky milionů. Bolest způsobená Hitlerem je za námi. Rány zasazené islámem krvácejí už 1400 let.

V současné době počet muslimů na Západě rychle roste. Autor se domnívá, že velká populace muslimů v islámských zemích nepředstavuje pro svět závažnou hrozbu. Jejich přítomnost v ostatních zemích je však vážným problémem. Říká doslova: „Když se muslimové množí ve svých vlastech, má to za výsledek pouze to, že chudnou. Budou mezi sebou bojovat a sami se oslabí. Pokud jim ale bude umožněno rozrůstat se na Západě, demokracie pomine, a to znamená smrt západní civilizace.“

Autor analyzuje situaci různých zemí podle procenta jejich muslimských obyvatel: - dokud muslimové tvoří okolo 1 %, jsou vnímáni jako menšina, která nikoho neohrožuje;

Pokud bude islámu umožněno rozrůstat se na Západě, demokracie pomine, a to znamená konec západní civilizace.

- když je jich 2-3 %, začnou obracet na islám další osoby, především příslušníky jiných národnostních menšin a nespokojených skupin, včetně a členy pouličních gangů;
- od 5 % výše mají muslimové ve společnosti vliv neúměrný svému počtu. Prosazují zavedení jídla halal (odpovídajícího islámským standardům). Usilují, aby jim bylo umožněno řídit se islámským právem šaría;
- když tvoří 10 %, začnou si na svou situaci stěžovat nezákonnou formou, například zapalováním aut;
- po dosažení 20 % se džihádisté začínají sdružovat v milicích.

Autor, který sám není evropského původu, zdůrazňuje, že musíme chápat vzrůstající odpor proti muslimské imigraci. Říká: „Podporuji Geerta Wilderse a jeho snahu zastavit islám v Evropě. (...) Budou-li lidé jako on umlčeni, přerodí se protiislámské nálady v násilná hnutí a dojde ke krveprolití. Naléhavě prosím bývalé muslimy, aby se k němu přidali. Toto není válka ras, třebaže se jí tak muslimové a jejich levičáctví poskoci snaží líčit. Tohle je válka dvou ideologií – ideologie svobody, pluralismu a tolerance proti ideologii otroctví, netolerance a nadvlády.“

Obě knihy jsou pro nás vážným varováním. Velmi se liší jedna od druhé. Dore Gold je daleko zdrženlivější, Alí Sína mnohem vehementnější. Jejich poselství jsou si však velmi podobná. Oslovují nejenom ty, kdo věří, že Izrael má důležitý úkol v historii lidstva, ale všechny, kterým záleží na zachování evropského dědictví.

Pokud smím dodat něco osobního.... Jsem rodilý Pražan, ale největší část svého života jsem strávil ve Francii. V roce 1938 nechtěli Francouzi bojovat za Československo, které do značné míry sami vytvořili dvacet let předtím. Raději podepsali Mnichovskou dohodu, podle níž se Hitlerovo Německo mohlo zmocnit Sudet – a pak i zbytku Českých zemí. V roce 1939, když přišla řada na Polsko, tak socialistický předák Marcel Déat volal: „Mourir pour Danzig?“ (Máme umírat kvůli Gdaňsku?) Nechtěli bojovat ani

kvůli Československu, ani kvůli Polsku. A v roce 1940 už nacistická armáda byla v Paříži.

Ať nám ta nedávná historie slouží jako lekce. James Woolsey, bývalý ředitel americké Central Intelligence Agency, řekl už před několika lety: „V určitém smyslu jsme už vstoupili do čtvrté světové války. (...) Nebyli jsme to my, kdo si vybral boj. Byli to fašistické strany Baas a šitistí i sunnitští islamisté, kdo nám tuto volbu vnutil. Ale nyní jsme začali jednat. A poněvadž jsme na pochodu, zbývá nám jenom jeden způsob jak zvítězit: tak, jak jsme zvítězili v první světové válce, v boji za 14 bodů Wilsonova programu, jak jsme zvítězili ve druhé, v boji za Atlantickou chartu Churchilla a Roosevelta, jak jsme zvítězili ve třetí, v boji za vznešené ideály prezidentů Trumana a Reagana.“ Tato čtvrtá světová válka nyní vstupuje do nového stadia.

Obrovské masy muslimů přicházejí každý den z celého světa připojit se k bojovníkům Islámského státu v Sýrii a Levantě. Zkušené novináři píší, že manifestují nadšení, které nebylo vidět nikde jinde, v žádném jiném konfliktu. Vůdce tohoto státu byl prohlášen za Chalífu, za nástupce proroka Mohameda. Prohlašuje, že vyvraždí i půl milionu lidí, bude-li to nutné. Od dob Adolfa Hitlera jsme neviděli tak šílené násilí, tak obrovskou kolektivní vůli k moci. Pokud se proti ní nepostavíme včas, tak bude pak asi pozdě.

*Dr. Martin Janeček je historik, žije střídavě v Praze a v Paříži.
Psáno pro Slovo z Jeruzaléma*

Elektřina z kufříku

Postihne-li nás katastrofa či ocitneme-li se v přírodě a potřebujeme svítit, vařit nebo dobít laptop, můžeme si pomoci kufříkem zvaným „kaliPAK“. Je schopen vygenerovat až 600 wattů (stačilo by na dobítí 15 laptopů). Jeho soběstačnost zajišťují 4 vynímatelné solární panely. Proud lze čerpat prostřednictvím USB konektorů a 12voltových zástrček. Přes bluetooth se spojíme se softwarem v počítači a díky správné aplikaci můžeme kontrolovat správný úhel nastavení panelů vůči slunci.

Pozor, vydatné srážky!

Listopad loňského roku (2014) byl jedním z nejdeštivějších měsíců v dějinách měření. V množství srážek jej předstihly pouze listopadové průměry z let 1986, 1944 a 1892. V tomto období je nutné dávat pozor kolem vyschlých říčních koryt v Judské poušti. Poušť nevyvíjí žádný signál zvláštního úkazu, svítí slunce, nikde ani mráček, avšak vádím se řítí voda! Pochází z dešťů spadlých v oblasti mezi středomořským pobřežím a rozvodím na judských a samařských kopcích. Tento úkaz je ostatně popsán již v Bibli: „Nepocítíte vítr a nevidíte déšť, a přesto se tento úval naplní vodou a budete pít vy i vaše stáda a váš dobytek.“ (2. Král. 3:17)

Ptačí konspirační teorie

Izraelští ornitologové uvádějí, že jimi označení ptáci občas působí poprask v arabských zemích. V Saúdské Arábii např. chytili supu s vysílačkou GPS s označením univerzity v Tel Avivu, kterou považovali za špiónážní zařízení izraelských tajných služeb. Mrtvý opeřelec s nápisem „Israel“ na značkovacím kroužku vyděsil také obyvatele vesnice na jihovýchodě Turecka. Vesničanům byly podezřelé hlavně nezvykle velké nozdry uhynulého ptáka, které podle nich mohly ukrývat izraelský mikročip určený pro špiónáž. Zavolali proto policii a nechali mrtvolku prozkoumat vládními experty. Ti konstatovali, že na tělíčku uhynulé vlny pestré nenašli nic zvláštního. Ministerstvo životního prostředí obyvatele vsi poblíž města Gaziantep ujistilo, že kroužkování stěhovavých ptáků kvůli zaznamenávání trasy jejich migrace je normální věc a není potřeba se kvůli tomu vzrušovat.

IMPOZANTNÍ NÁLEZ

Archeologové odkryli v Roš Ha'Aijn nedaleko Tel Avivu impozantní 2 800 let starou zemědělskou budovu. Stavba o rozměrech 30 x 40 m je ve velmi dobrém stavu. Byla postavena v 8. století př. n. l. v době asyrského dobývání. Sestávala z 23 místností. Sloužila ke zpracovávání zemědělských produktů a ubytování hospodářických rodin. V těsné blízkosti byly nalezeny vinařské lisy a úložné prostory pro obiloviny. Dle archeologů byla pravděpodobně užívána i v pozdějších dobách, např. v 6. století v perské periodě, kdy se „děti Izraele“ vrátili z babylonského exilu. Helénské období nastalo ve Svaté zemi s příchodem největšího starověkého vojevůdce Alexandra Velikého. Řeckou přítomnost ve vile dokládá stříbrná mince, znázorňující na jedné straně Hérakla a na druhé Dia a nápis „Alexandroy“. V osmanské době zřídili v budově pec na pálení vápna. Vzhledem k vynikajícímu stavu budovy rozhodl Památkový úřad spolu s Ministerstvem výstavby vilu zachovat a využít jako turistickou atrakci.

Šibeniční vtíp

Fabrici, Jacques a Šlomo mají být popraveni. Když byli dotázáni na své poslední přání, požádal Fabrici o pizzu. Poté, co ji snědl, byl popraven. Jacques toužil před popravou sníst Filet Mignon. Přání mu bylo splněno a vzápětí následovala poprava. Když přišla řada na Šloma, požádal o košíček jahod. „Jahody? Opravdu?“ „Jistě.“ „Ale teď není sezóna jahod!“ „To nevadí, já klidně počkám...“

V loňském roce vyhrála mezinárodní soutěž 3D Printshow v Paříži senzační kolekce futuristického oblečení nazvaná „Hard Copy“ mladé izraelské návrhářky Noy Raviv. Vytvořila ji pomocí 3D tisku.

Nově otevřená restaurace Pastel v Tel Avivu byla zvolena nejkrásnější restaurací světa a vyhrála Mezinárodní soutěž Interiérového designu za rok 2014.

ARABŠTÍ TURISTÉ V IZRAELI

Jeruzalém, centrum tří monoteistických náboženství, navštíví ročně více než 3,5 milionu turistů. Nejvíce jich dosud pocházelo z Ameriky (623 tis.) těsně následováno Rusy a návštěvníky z EU. Po operaci Ochranný štít v srpnu 2014 klesla návštěvnost o 32%, což znamená nejhlubší propad od roku 2006 (za 2. libanonské války). Překvapivě počet arabských turistů stále stoupá. Během posledních pěti let přicestovalo 250 000 muslimů, nejvíce z Indonésie (124 000) a Jordánska (81 000), ale také mnoho muslimů z Malajsie, Maroka, Egypta, Saúdské Arábie, Arabských emirátů, Kataru, Kuvajtu a Ománu. Jako hlavní důvod návštěvy uvádějí náboženské důvody, méně nákupy. Za zmínku přitom stojí fakt, že z deseti arabských zemí navázalo s Izraelem diplomatické styky pouze Jordánsko a Egypt.

Bible a klima

V biblické tradici hraje klima důležitou roli. Na podzim se ke konci svátku stánků již nemodlí za rosu, ale za vítr a déšť. To trvá až do pesachu (velikonoc). Erec se nachází v oblasti čtyř dynamických klimatických systémů, které spolu v nebi nad Izraelem zápasí. Na zeměkouli se nachází pouze jedno podobné místo, a to v Tichém oceánu. Tato klimatická interakce je důležitá pro citlivou rovnováhu našeho počasí. Izrael pro všechny meteorology, kteří chtějí předpovídat počasí, znamená noční můru.“ Ros-předpovídat déšť, zatímco o 20 počasí. „Poloha Izraele je v geozajímavá,“ vykládá geofyzik knihy „Déšť a vítr – meteorologie v zrcadle židovství“ Otec osmi dětí se proslavil v Jeruzalémě.

Alpert, který je věřící, poky verš z 5. Mojžíšovy 11: „Je Bůh, pečuje. Oči Hospodina, le upřeny, od začátku roku až do poslouchat má příkázání, která vám Hospodina, svého Boha, a sloužili mu dám vaší zemi déšť v pravý čas, déšť podzimní i jarní, a budeš sklízet své obilí, svůj mošt a olej a na tvém poli dám růst bylině pro tvůj dobytek; budeš jíst dosyta. Střežte se, aby se vaše srdce nedalo zlákat, takže byste se odchyli, sloužili jiným bohům a klaněli se jim. To by Hospodin vzplanul proti vám hněvem a zavřel by nebesa, takže by nebylo deště, z půdy by se nic neurodilo a vy byste v té dobré zemi, kterou vám Hospodin dává, rychle vyhynuli.“

Pinchas Alpert vykládá biblické příkazy vědecky. Dříve se mělo za to, že rosa je důležitější než déšť, který může přinést i nemoc. „S kolegou jsme přišli na to, že rosa je pro klimatickou oblast jako je Izrael veliké požehnání, neboť umožňuje rostlinám růst v ranních hodinách. Tehdy totiž listy rostlin rostou 7x rychleji než v poledne. Jako věřící jsem fascinován, že vědecké poznatky potvrzují biblické svědectví našich praotců.“

K verši ve 48. Žalmu: „Veliký je Hospodin, nejvyšší chvály hodný ve městě našeho Boha, na své svaté hoře. Krásně se vypíná k potěše celé země Sijónská hora, ten nejzazší Sever, sídlo velkého Krále.“ Poznámka: v hebrejštině je zde uvedeno slovo Nof, které se překládá jako „vypíná se k potěše“. Jeho doslovný překlad však znamená „výhled či panorama“. Mnozí vykladači Písma je však překládají jako „klima“. Proto dotyčný verš můžeme též číst následujícím způsobem: „Jak nádherné je klima Jeruzaléma!“

recept

Nakládaná zelenina

- 1 bílé zelí pokrájené
- 1 květák rozebraný na růžičky
- 8 mrkví pokrájených na plátky
- 4 cukety pokrájené na plátky
- 6 malých zelených okurek
- 20 stroužků česneku
- 2 pálivé papriky
- 3 kapie
- 1 l přírodního octa
- 1/2 l vody
- 3 lžice cukru
- 1/2 lžice kurkumy
- 1/2 lžice koření amba
- 1/2 lžice soli

Zeleninu omyjeme, pokrájíme na plátky, květák rozebereme na růžičky. Osolíme, promícháme. Umístíme do cedníku, přikryjeme talířem nebo utěrkou a necháme 3 hodiny stát. Poté krátce povaříme do mírného změknutí. Okořeníme, dle chuti dosolíme. Necháme při pokojové teplotě vychladnout. Svaříme ocet s vodou a také necháme vychladnout. Nakonec zeleninu naplníme do sklenic a zalijeme octovým nálevem. Uchovávat v lednici a servírujeme třeba při šabatové hostině.

Poznámka: Koření amba lze zakoupit např. v prodejních indických potravin.

Ronit Baranga je izraelská sochařka, jejíž výtvoři vždy zaujmou a překvapí zpochybňováním hranic krásna. To dokládá i socha ruky s flakónky, používanými v dávných časech jako amulety. Je vidět, že ve světě umění je stále co objevovat.

Ahmed a Josi u kávy

NABÍDKA HODNOTNÉ TEMATICKÉ LITERATURY ZA ZVÝHODNĚNÉ CENY

Michael L. Brown

„Máme ruce od krve – tragický příběh církve a lidstva v období „děrota““

Tato kniha přináší pro čtenáře příběh lidstva, který se odehrává v období, kdy se svět, od prvního světového války, upíná k novému cíli pro budoucí svět. Tragický, ale i nadějný příběh, který ukazuje, jak se svět, od prvního světového války, pokouší najít cestu k lepší budoucnosti.

Formát 15 × 20,5 cm | Ažurový 204 stran | Obyčejná cena: 149,90 Kč | Naše cena: 149,90 Kč

Marwita B. Wilson

„Měl o tebe Abraham – divoké příběhy a příběhy o lásce“

Tato kniha, která představuje příběhy o lásce a divoké příběhy, které se odehrávají v období, kdy se svět, od prvního světového války, upíná k novému cíli pro budoucí svět. Tragický, ale i nadějný příběh, který ukazuje, jak se svět, od prvního světového války, pokouší najít cestu k lepší budoucnosti.

Formát 14,4 × 20,4 cm | Ažurový 200 stran | Obyčejná cena: 249,90 Kč | Naše cena: 199,90 Kč

Ludwig Schneider

„Sokolové a Izraeli – co jste viděli v období „děrota““

Tato kniha, která představuje příběhy o lásce a divoké příběhy, které se odehrávají v období, kdy se svět, od prvního světového války, upíná k novému cíli pro budoucí svět. Tragický, ale i nadějný příběh, který ukazuje, jak se svět, od prvního světového války, pokouší najít cestu k lepší budoucnosti.

Formát 14,5 × 20,8 cm | Ažurový 63 stran | Obyčejná cena: 49,90 Kč | Naše cena: 49,90 Kč

Benjamin a Ruben Berger

„Příběhy z děrota – příběhy Jidáša Krištofa v posledních letech, její příběh a povídky“

Tato kniha, která představuje příběhy o lásce a divoké příběhy, které se odehrávají v období, kdy se svět, od prvního světového války, upíná k novému cíli pro budoucí svět. Tragický, ale i nadějný příběh, který ukazuje, jak se svět, od prvního světového války, pokouší najít cestu k lepší budoucnosti.

Formát 14,7 × 20,7 cm | Ažurový 33 stran | Obyčejná cena: 79,90 Kč | Naše cena: 29,90 Kč

Benjamin a Ruben Berger

„Izrael a církve“

Tato kniha, která představuje příběhy o lásce a divoké příběhy, které se odehrávají v období, kdy se svět, od prvního světového války, upíná k novému cíli pro budoucí svět. Tragický, ale i nadějný příběh, který ukazuje, jak se svět, od prvního světového války, pokouší najít cestu k lepší budoucnosti.

Formát 14,7 × 20,7 cm | Ažurový 42 stran | Naše cena: 39,90 Kč

Maud Michal Bevróná

„Co jsem viděla“

Tato kniha, která představuje příběhy o lásce a divoké příběhy, které se odehrávají v období, kdy se svět, od prvního světového války, upíná k novému cíli pro budoucí svět. Tragický, ale i nadějný příběh, který ukazuje, jak se svět, od prvního světového války, pokouší najít cestu k lepší budoucnosti.

Formát 16,5 × 22,5 cm | Ažurový 104 stran | Naše cena: 290,00 Kč

Ověřte si adresu v katalogu ČKJ, kde a kde můžete požádat o
tel.: 272 732 436 (Po-Pá), e-mail: czaj@czaj.cz

Kdo je neschopnější nebo ubožejší, nemusí být v právu

V Brně se 18. ledna za tradičně velkého zájmu veřejnosti konal již jedenáctý ročník veřejné debaty o Izraeli a česko-židovských vztazích nazvaný *Izrael a my*. Hlavními hosty byli izraelský velvyslanec Gary Koren a profesor bibliistiky a religionistiky Filozofické fakulty Ostravské univerzity Doc. Tomáš Novotný. Debatu moderoval novinář Petr Brod a zorganizovala brněnská kancelář ICEJ spolu s brněnskou židovskou obcí. Přinášíme text proslovu docenta Novotného.

Historické výklady velice často začínají zmínkou o tom, jaký je nejstarší písemný záznam o existenci daného města, předmětu či fenoménu. Když se budeme zajímat o to, jak je tomu v případě Izraele, zjistíme, že vůbec nejstarší zmínka dokládající existenci Izraele jako národa je na nápise egyptského krále Merneptaha (asi z roku 1215 př.n.l.). Tam se říká: Izrael je zničen – a jeho símě není zanecháno.

Nejstarší doklad o existenci Izraele tedy říká, že tento národ už neexistuje! To je jistě světová kuriozita. Aspoň já nevím o žádném jiném národě, který by své historické dějiny začínal takto.

Ještě kurióznější je to, že druhá nejstarší písemná zmínka, která je na stéle moábského krále Meši (snad z roku 860 př.n.l.), říká téměř totéž: Izrael byl zničen – byl zničen na věky.

Dvě nejstarší zmínky o Izraeli tedy vypoovídají, že se tento národ už podařilo zničit. Začneme-li se o tento předmět zajímat více, velice rychle zjistíme, že dějiny židovského národa jsou vlastně dějinami pokusů tento národ vyhladit. Je to zřejmé od těchto prvotních zmínek, přes události knihy Ester, přes středověké pogromy, přes holokaust, až po současné islamisty.

V posledních týdnech celý svět sledoval teroristické útoky ve Francii. Začaly útokem na redakci satirického časopisu *Charlie Hebdo*. Což byla údajně pomsta za zveřejněné karikatury proroka Mohameda. Nechci diskutovat o tom, do jaké míry tento útok vyprovokovali vydavatelé zveřejněním pohoršlivých karikatur. Spíše mě v tuto chvíli zajímá skutečnost, že o den později byl proveden ze stejného zdroje útok na židovský obchod.

A ptám se, čím se provinili tito lidé. Tím, že jsou Židé? Je zajímavé, že se o tomto druhém útoku zdaleka tolik nediskutuje jako o tom prvním, i když jeho oběti byly daleko nevinnější. Jako by to patřilo k věci a všichni si už za ta staletí na útoky na Židy zvykli. A jako by to bylo snad i normální.

Je to jako v tom staříčském vtipu o cyklistech – který se (žel) pokaždé znovu aktualizuje. A nyní se už vypráví i o současné situaci ve Francii: Vypráví se, jak se v těchto dnech jeden francouzský Žid svěřil svému křesťanskému známému, že se hodlá z Francie vystěhovat. Na jeho údiv mu to vysvětlil

tím, že už se opět říká, že za všechno mohou Židé a cyklisté.

A když křesťanský přítel zareagoval příslavným dotazem: „A proč cyklisté?“, dotyčný francouzský Žid uzavřel diskusi slovy: „To mě právě děsí, že se ptáte jenom – A proč cyklisté?“

Ale přestože jsou dějiny židovského národa dějinami pokusů ho vyhladit, a přestože jako by už oněmi prvními historickými zmínkami byl předznačen jeho osud, tak si musíme uvědomit jednu kuriozitu:

Ve starověkých pramenech se dočítáme o mnohých starověkých národech, které žily jako sousedé Izraele v době, kdy bylo napsáno, že Izrael už neexistuje: Dočítáme se např. o Moábcích, Jebúzejcích, Amorejcích, Aramejcích, Kenanejcích, Pelištejcích a mnoha dalších – a žádný z těchto národů už dávno neexistuje! Jediný, který tu stále je, je národ židovský, o němž první historický doklad říká, že už neexistuje.

A na židovském národě se naplňuje to, co už bylo řečeno Abrahamovi, praotci tohoto národa – před téměř čtyřmi tisíci lety (Gn 13:16): A učiním, že tvého potomstva bude jako prachu země. Bude-li kdo moci sečíst prach země, pak bude i tvé potomstvo sečteno.

Mimochoodem: Na základě těchto prorocství, že nebude možné židovský národ spočítat, se vyvinul v ortodoxních židovských kruzích zákaz přímého počítání lidí. Sám si vzpomínám na svého učitele jidiš, který nás, aby se vyhnul přímému počítání počítal slovy: ništ ejns, ništ cvej, ništ draj ..... (ne jeden, ne dva, ne tři .....).

I později se v Bibli prorocství o neuvěřitelném rozmnožení židovského národa několikrát opakuje. A když je říká Hospodin

Jákobovi ve snu v Bet El, je tam zajímavé zakončení (Gn 28:14): Tvého potomstva bude jako prachu země. Rozmůžeš se na západ i na východ, na sever i na jih. V tobě a v tvém potomstvu dojdou požehnání všechny čeledi země.

A skutečně, židovský národ je nejen početný a všude po světě, je i neuvěřitelně úspěšný. Mohli bychom si dlouho ukazovat, jak v nejrůznějších oblastech ovlivňuje celosvětové dění – od technických vynálezů, přes lékařskou a jinou vědu až po oblasti umělecké.

Žel, jak se domnívám, úspěšnost a schopnost židovského národa je zároveň jeho neštěstím. O tom, že jsou Židé daleko úspěšnější než např. muslimové, není potřeba diskutovat. Dovolte mi jenom malý příklad: Muslimů je na světě asi jedna a půl miliardy. Tzn. přes 20 % světové populace. Za dobu sto čtrnácti let, po kterou je udělována Nobelova cena, získali 4 ocenění. Židů je na světě podle odhadů asi 14 milionů – tedy asi 0,2 % (dvě promile) světové populace. Za stejné období získali 129 Nobelových cen.

Jistě se najdou hned ti, kdo řeknou, že to zařídila světová židovská lobby, že jsou Židé v získávání Nobelových cen 3 000krát úspěšnější než muslimové. Tato lobby jistě zařídila i to, že je Izrael nejúspěšnějším státem na Předním Východě...

A snad za to může právě tato úspěšnost, že se opět po útocích ve Francii vzedmula taková vlna islamofilie. Ano, nepřeřekl jsem se! Zvláště mezi různými pseudointelektuály a akademiky se namísto islamofobie šíří islamofilie. Stačí se podívat na internet, na facebook, nebo si i poslechnout některá „osvícená“ kázání. Nikdy nebyl takový problém říct něco negativního o islámu jako teď. V akademickém světě aby se člověk bál v těchto dnech říct o islámu cokoliv realistického, aby nebyl okamžitě nazván hlupákem, primitivem a nesnášenlivcem.

Lidé mají dojem, že, když je někdo neschopnější, ubožejší nebo chudší, tak se ho mají automaticky zastávat a chránit. Všichni známe např. kreslené filmy o Tomovi a Jerrymu. A jako ve všech takovýchto groteskách, kde stojí slabý proti silnému, už nějak z principu všichni fandí Jerrymu. Jenom proto, že je menší a slabší. Přestože stále Toma otravuje, provokuje nebo mu přivazuje bombu na ocas. A Tom má prostě smůlu, protože je větší a silnější. Asi by se všichni divili, kdyby Tom jednou Jerryho definitivně zaplácl.

Bible nás však neučí zastávat se bezvýhradně a za každé situace ubohých, nýbrž především být spravedliví. Velice jasně to formuluje výrok z Druhé knihy Mojžíšovy 23:3: A ubohému nebudeš nadřezovat v jeho sporu.

A tak bych byl rád, abychom v dnešní společné diskusi i v našem každodenním životě hledali, co to znamená být vůči židovskému národu a Izraeli spravedliví.

*Doc. ThDr. Tomáš Novotný
Příspěvek na konferenci „Izrael a my“,
Brno, 18. ledna 2015*

Foto: Jindřich Kimler

FRANCOUZŠTÍ ŽIDÉ V OBLEŽENÍ

ICEJ POMÁHÁ S JEJICH NÁVRATEM DO IZRAELE

David Parsons a Howard Flower

Dramatické teroristické útoky v Paříži počátkem tohoto roku vedly k tomu, že svět si uvědomil, jak nebezpečně narůstá v Evropě antisemitismus. Nicméně pro Židy žijící ve Francii i jiných zemích západní Evropy to nebylo nic nového: oni se s touto smutnou pravdou musejí vypořádávat už několik let.

Dávno předtím, než došlo v Paříži k útoku na redakci Charlie Hebdo a na židovský obchod Hyper Cacher, při nichž bylo zavražděno 17 lidí, bylo možno při návštěvě židovských obcí v různých evropských zemích cítit atmosféru obležení. Synagogy, židovská muzea a komunitní centra jsou vesměs vybavena rámy s detektory kovů a vchody hlídají ozbrojené strážce. Židovské školy a školky jsou obrněné jako pevnosti. Útoky v Paříži jen dále posílily obavy Židů o svou bezpečnost. Naděje, že je vlády budou chránit, pomalu mizí.

A před čím by je vlastně měly chránit? Navzdory veřejnému rozhořčení a pochodům solidarity se světoví vůdci stále ještě zdráhají tuto hrozbu jasně pojmenovat. Na shromážděních se mluvilo zároveň o antisemitismu i o islamofobii, jako by šlo o dvě rovnocenná nebezpečí, která stejným způsobem terorizují desítky nevinných lidí.

Evropští Židé jsou nyní vystaveni mimořádně toxické kombinaci nepřátelských faktorů. Prvním z nich je klasický antisemitismus, který v Evropě stále přetrvává a projevuje se nutkáním hanobit Izrael a dávat mu vinu za muslimský extrémismus. K tomu přistupuje násilí rozmáhající se mezi mladými potomky muslimských přistěhovalců ze severní Afriky a Blízkého východu. A konečně je zde fenomén džihádistů, mladých evropských muslimů, kteří se vracejí do svých rodných zemí z Jemenu, Iráku či Sýrie, kde získali válečné zkušenosti, a nyní se vrhají na snadnou kořist, jimiž jsou židovští civilisté.

Není divu, že Židé začínají opouštět Francii ve velkém počtu. V roce 2014 dosáhla alija z Francie dosud rekordního počtu téměř 7 000 Židů, kteří se rozhodli odstěhovat do Izraele. Poprvé v moderních dějinách židovského státu přišlo nejvíc imigrantů ze západní země. Pracovníci Židovské agentury ještě před pařížskými útoky odhadovali, že tento počet se v roce 2015 může až zdvojnásobit. V minulém roce se na tuto polostátní organizaci

zajišťující vystěhování do Izraele obrátilo s žádostí o informace na 50 tisíc francouzských Židů. Během jediného týdne po pařížských útocích se jich přihlásilo dalších 2 000.

Židovská agentura se proto obrátila na ICEJ s žádostí o pomoc při financování této nové velké vlny přistěhovalců. Všeobecně se má za to, že francouzští Židé jsou bohatí a žádnou pomoc nepotřebují. Ve skutečnosti však téměř tři čtvrtiny francouzské židovské komunity čítající 550 tisíc členů pocházejí z rodin, které před dvěma generacemi uprchly ze severní Afriky, a mnozí dosud žijí v chudých poměrech v okrajových čtvrtích spolu s muslimskými přistěhovalci, kteří přišli ze stejných zemí – Maroka, Alžírsko nebo Tuniska.

Tito Židé jsou dnes ve Francii nejohroženější a je pro ně nejtěžší přestěhovat se do jiné země. Podle Židovské agentury se právě tito sefardští Židé cítí nejméně bezpečni a projevují o imigraci největší zájem.

ICEJ bude v tomto roce financovat semináře pro zájemce, dopravu na letiště, letenky, náklady na absorpci v Izraeli a další výdaje spojené s procesem imigrace. Židovská agentura odhaduje, že průměrná cena v případě těch, kteří finanční pomoc potřebují, se pohybuje okolo 1100 dolarů na osobu.

ICEJ

I vy můžete pomoci francouzským Židům dostat se včas do bezpečí. Česká pobočka vybírá na tento projekt finanční prostředky v korunách na účet č. 3747530251/0100, variabilní symbol 114.

Z HISTORIE FRANCOUZSKÉHO ŽIDOVSTVA

Howard Flower

Francouzská židovská komunita s přibližně 550 000 členy je největší v Evropě a třetí celosvětově, hned za Izraelem a USA. Mylná je domněnka, že francouzští Židé žijí v blahobytu: většina původních Židů byla zavražděna v době holocaustu a tři čtvrtiny dnešní komunity tvoří sefardští Židé původem ze severní Afriky. Jejich rodiny se přestěhovaly do bezpečí do Francie většinou v nestabilním období mezi vznikem státu Izrael v roce 1948 a vyhlášením nezávislosti Alžírsku roku 1962. Tehdy pronásledování a násilí tyto kdysi rozsáhlé židovské obce nacházející se v někdejších francouzských državách podél Středozemního moře prakticky vykořenilo.

Mnozí přišli do Francie zároveň s muslimskými uprchlíky, kteří prchali před konfliktem a utrpením ze stejných zemí – Alžírsku, Maroka a Tuniska. Často se usazovali ve stejných chudých čtvrtích Paříže, Marseille a dalších měst. Velká část dnešní vlny antisemitického násilí se odehrává v těchto „přistěhovaleckých“ čtvrtích.

Dějiny francouzského antisemitismu

Stejně jako jiné evropské národy, i Francie má za sebou dlouhou historii antisemitických útoků, včetně obviňování z rituální vraždy, pálení knih, násilných konverzí a vyhánění ze země. Dokonce jeden z protagonistů osvícenství, francouzský filosof Voltaire, o Židech napsal: „Překonáváte všechny národy v neslušných bájích, špatném chování a barbarství. Zasloužíte si trest, neboť to je váš osud.“

Když francouzská revoluce slíbila „volnost, rovnost, bratrství“, Židé ve Francii se domnívali, že je společnost konečně přijme. Pak ale roku 1894 vypukla Dreyfusova aféra s vykonstruovanými obviněními proti židovskému důstojníkovi. Soudní proces v Paříži sledoval mladý vídeňský novinář Theodor Herzl; to, čeho byl svědkem, jej vedlo k sepsání spisku „Židovský stát“, v němž vyzval Židy k založení vlastního státu, kde by mohli žít v bezpečí. Tím položil základ sionistického hnutí.

V době holocaustu byla čtvrtina tehdejší židovské populace zavražděna v nacistických vyhlazovacích táborech, většinou za lho-

stejného přihlížení jejich sousedů, a mnozí další ze země uprchli. Po válce na jejich místo přišli sefardští Židé prchající před muslimským antisemitismem ve francouzských koloniích.

Nová hrozba

Stopy klasického evropského antisemitismu jsou mezi Francouzi stále patrné, což se projevuje třeba neadekvátní mediální kritikou Izraele nebo zaujímáním tradičně proarabských postojů. Původci většiny konkrétních antisemitických útoků však dnes ve Francii jsou tlupy mladých muslimských imigrantů.

V roce 2001 v době druhé palestinské intifády vzplály ve Francii bouře protižidovských útoků páchaných mladými muslimy. Toto násilí stále doutná a vždy, když dochází ke konfliktu na Blízkém východě, se znovu rozněcuje. Například v loňském roce během války v Gaze byly obléhány synagogy, vypalovány košer obchody a Židé byli napadáni na ulicích.

V minulých letech došlo mimo jiné k těmto rozsáhlým antisemitickým útokům:

- v květnu 2014 postřílel francouzský muslim před budovou židovského muzea v Bruselu čtyři osoby; pachatel se vrátil z bojů v Sýrii;

- v roce 2012 muslimský terorista zastřelil před budovou židovské školy v Toulouse učitele a tři děti;

- v roce 2006 byl francouzský Žid Ilan Halimi unesen, mučen a brutálně zavražděn skupinou muslimských zločinců.

Největší obavy vzbuzuje stále větší počet radikalizovaných muslimů, jež džihadistické skupiny získávají pro boj na Blízkém východě. Po svém návratu do Francie pak podnikají útoky na „měkké“ židovské cíle. Lednové útoky v Paříži jsou dokladem toho, že nebezpečí pro francouzské Židy se zvyšuje.

ICEJ

ALIJA / UKRAJINSKÝ KONFLIKT

Howard Flower

Vedle zhoršující se situace Židů ve Francii zůstává zdrojem největších obav Ukrajina. Boje na východě země jsou stále velmi intenzivní a lidské utrpení je vlivem přírodních podmínek v zimě ještě umocněno.

Během krátkých chvil příměří zjišťují úředníci Židovské agentury, že ve sklepích a úkrytech na východní Ukrajině se skrývají tisíce Židů snažících se konflikt přečkat, než se jim podaří utéci do bezpečnějších oblastí. Většina jich přežívá bez jídla a topení, cestování je nebezpečné. Mnohé z nich drží při životě naděje, že jednou se jim přece jen podaří dostat se do Izraele.

Jakmile nastane příměří, Židé vycházejí z úkrytů a snaží se dostat co nejrychleji na západ a odjet ze země. Občanská válka má devastující dopad na ekonomiku, kvalita života je nízká a mnozí Židé učinili rozhodnutí, že je načase odstěhovat se do Izraele. V uprchlických táborech jich na tu chvíli čekají již tisíce.

Židovská agentura požádala ICEJ o pokračování sbírky na ukrajinské Židy po celý rok 2015. Vloni jsme pomohli vydat se na cestu stovkám ukrajinských Židů. Hradili jsme náklady vznikající před vlastním letem i po něm, například bazary, dočasné ubytování, dopravu a příspěvky potřebným rodinám po jejich příjezdu do Izraele.

ICEJ bude v této finanční podpoře pokračovat. Průměrné náklady na odstěhování z Ukrajiny do Izraele nyní představují 750 dolarů na osobu.

Zvažte, prosím, i vy dar na tento účel. Česká pobočka vybírá finanční prostředky v korunách na účet č. 3747530251/0100, variabilní symbol 114.

Howard Flower je ředitel ICEJ pro projekty pomoci přistěhovalcům

K TRIUMFU ZLA
POSTAČÍ,
KDYŽ SLUŠNÍ LIDÉ
NEBUDOU
DĚLAT NIC

KULTUROU PROTI ANTISEMITISMU

19. dubna 2015

Pochod dobré vůle centrem Prahy a následující veřejné shromáždění v sídle Senátu ve Valdštejnské zahradě

Sraz účastníků Pochodu dobré vůle je před 14. hodinou na náměstí Franze Kafky (na rohu Staroměstského náměstí). Odtud projdou částí židovského města, na Palachově náměstí před Rudolfínem vzpomenu v pietním aktu obětí šoa a pochod zakončí ve Valdštejnské zahradě, kde se připojí k navazujícímu shromáždění. Cílem je vytvořit pokojným a kulturním chováním kontrast k agresivním vystoupením rasistů a společně deklarovat, že antisemitismus do slušné společnosti nepatří. Podobně jako v předchozích letech, kdy se pochodu zúčastnilo několik stovek lidí, se i letos můžeme se těšit na zpěv a modlitby v ulicích a kvalitní uměleckou náplň.

Dramaturgie letošního dvanáctého ročníku opět vychází z připomenutí tragické minulosti. V režii Lenky Sedláčkové uslyšíme zdramatizované úryvky z knihy Eriky Bezdíčkové, která bude také osobně přítomna. Její svědectví doplní další přeživší, herec a moderátor Luděk Eliáš. Svým angažmá podpoří myšlenku akce herci Jaroslava Kretschmerová a Jan Potměšil i moderátorka Českého rozhlasu Veronika Sedláčková. Pozvání přijal místopředseda Senátu Přemysl Sobotka, ministr kultury Daniel Herman a izraelský velvyslanec Gary Koren. Uslyšíme kantora liberecké židovské obce a zpěváka Michala Foršta a izraelské jazzové duo Yinon Muallem & Guy Mintus.

Jazz

Novinkou bude letos jazzový dvojkonzert, který celou akci zakončí v Divadle U Hasičů (Římská 45) v 19:30 hodin. Vedle již zmíněného dua Yinon Muallem & Guy Mintus, kteří vystoupí se svým projektem „Offlines“, se představí také Hadar Noiberg Trio.

Tyto akce pořádáme proto, že se znepokojením sledujeme stále silnější vlnu nepřátelské propagandy namířené proti Židům. Považujeme za alarmující, že Židé se dnes, po 70 letech od holocaustu, v řadě zemí Evropy již opět necítí bezpečni. Jsme přesvědčení, že právě jako křesťané bychom měli být vždy mezi prvními, kteří se ozvou, kdykoli se objeví protižidovské předsudky. Zavazuje nás k tomu i naše vlastní minulost a bolestná historie židovsko-křesťanských vztahů.

Filosof Edmund Burke kdysi řekl, že k triumfu zla postačí, když slušní lidé nebudou dělat nic. Zveme Vás, abyste společně s námi dali najevo, že jsme se z minulosti poučili.

www.vsichnijsmelidi.cz
+ facebooková stránka
„Kulturou proti antisemitismu“

Mojmír Kallus

Händelův Mesiáš v hebrejštině

Německý orchestr a sbor Laudamus Te provede 16. května v Praze českou premiéru hebrejské verze slavného oratoria Mesiáš od Georga Friedricha Händela. Vzhledem k tomu, že text sestává výlučně z biblických veršů, rozhodli se tito věřící hudebníci použít originál přímo z hebrejské Bible. Známa skladba tak dostala zcela nový zvuk. Světová premiéra této hebrejské verze se uskutečnila vloni ve Stuttgartu a Praha bude nyní druhou evropskou zemí, kde bude toto dílo uvedeno. Představení je atraktivní také účastí izraelských sólistů a sborových zpěváků, symbolicky vyjadřující blízkost židovského a křesťanského kulturního dědictví. Sólový part zazpívá kantor liberecké synagogy Michal Foršt.

16. května 2015 v 19:30
v kostele sv. Šimona a Judy, Praha
Předprodej v síti Ticketpro.cz

dirigentka Monica Moira Vasques

Vznikl virtuální pomník Vrbovi a Wetzlerovi

Dálkový pochod po stopách dvou vězňů uprchlých z Osvětimi bude každoročně připomínat jejich hrdinství i potřebu postavit se zlu v dnešní době

K 70. výročí osvobození vyhlazovacího tábora Auschwitz-Birkenau vstoupil do virtuálního prostoru památník připomínající hrdinský čin Rudolfa Vrby a Alfréda Wetzlera, kteří z této továrny na smrt uprchli, aby informovali svět a pokusili se zachránit statisíce dosud žijících evropských Židů. Na stránkách www.vrbawetzler.eu bude trvale připomínán formou filmů, dokumentů a esejů, aby zejména mladou generaci motivoval k aktivnímu postoji proti zlu.

Jde o další významný mezník v projektu, o němž jsme už na stránkách Slova z Jeruzaléma informovali. Jeho iniciátorem je Fedor Gál a ve spolupráci s řadou zahraničních partnerů jej organizuje ICEJ ČR. Viditelnou částí projektu bude každoroční dálkový pochod z Osvětimi do Žiliny po přibližné trase útěku Vrby a Wetzlera. Po loňském úspěšném zkušebním pochodu nyní připravujeme první oficiální ročník, který se uskuteční ve dnech 19. – 25. 8. 2015.

Účastníci stráví první den v Osvětimi, kde s průvodcem projdou tábor Auschwitz I a přenocují. Druhý den ráno se blíže seznámí s okolnostmi Vrbova a Wetzlerova útěku přímo v táboře Auschwitz II – Birkenau a poté se vydají pěšky po trase dlouhé téměř 130 km. Výpravu budou doprovázet horší průvodci a doprovodná vozidla.

Noclehy jsou zajištěny v prostých horských chatách, poslední úsek na slovenské straně zdolají účastníci vlakem, stejně jako tehdy prchající hrdinové. Na místech, o kterých se Vrba zmiňuje ve své knize „Utekl jsem z Osvětimi“, si budou číst příslušné pasáže z této knihy. Po celou dobu pochodu, který trvá šest dnů, je dostatek času k rozhovorům i tichému přemýšlení.

Na závěr se v Žilině uskuteční dvoudenní setkání, na němž budou mít účastníci možnost reflektovat své zážitky. Chystá se veřejná debata, promítání filmu s tematikou romského holocaustu a také koncert. Souběžně se uskuteční vědecká konference, na níž budou představeny nové poznatky o odporu a útěcích z koncentračních táborů v době šoa.

Zájemci o účast na pochodu se mohou hlásit emailem na adrese radek.hejret@icej.cz. Registrační poplatek za doprovodné služby činí 50 € na osobu a ubytování se snídaní a večeří bude stát předběžně do 135 € na osobu (7 nocí včetně pobytu v Žilině). Účastníci si sami zajistí dopravu do Osvětimi 19. 8. a ze Žiliny 26. 8. Kapacita horských chat je omezená, proto můžeme ubytování garantovat pouze do jejího naplnění. Doporučujeme tedy, abyste s přihláškou neváhali. Kdo chce spát ve vlastním stanu, případně pod širým nebem, bude mít možnost využít hygienická zařízení v chatách a přepravu zavazadel doprovodným vozidlem.

ICEJ

VRBA =
WETZLER
MEMORIAL

VZDĚLÁVACÍ PROGRAMY ICEJ

V Izraeli financuje ICEJ řadu programů, které otevírají dveře vzdělanosti všem sektorům izraelské společnosti. Zejména znevýhodněným mladým lidem se tak zlepšují šance v životě uspět. Naše pomoc se týká jak přímo vzdělávacích aktivit, tak mimoškolní činnosti. Přinášíme některé konkrétní příklady projektů, které pomohly mladým lidem pocházejícím z nejruznějšího prostředí.

POMOC DRÚZSKÝM ŠKOLÁM

Drúzové jsou jednou z izraelských menšin. Jejich komunita je velmi loajální ke státu Izrael, žijí mezi sebou ve velmi těsném společenství, mají silné rodinné vazby a dobré pracovní návyky, takže v izraelské společnosti obvykle nacházejí dobré uplatnění.

Drúzové mají vlastní školy, kde se vyučuje etika a společenská odpovědnost. Děti mluví doma arabsky, ale od malička se učí také hebrejsky a ve škole si rychle osvoju-

jí angličtinu. Po absolvování střední školy slouží s velkou hrdostí v izraelské armádě.

ICEJ v posledních několika letech financovalo počítačové učebny v několika drúzských školách v Galileji. Tým ICEJ AID nedávno navštívil školu v Daliat al-Karmel blízko Haify, již jsme darovali 25 počítačů a další potřebnou techniku. Z místních drúzských zdrojů byla věnována stejná částka. Otevření nové učebny se stalo velkou udá-

lostí nejen pro školu samotnou, nýbrž i pro celé město, slavnosti se zúčastnil i starosta Rafik Halabi.

„Rád bych vyjádřil srdečné díky ICEJ a jejich týmu za tuto pomoc,“ řekl ředitel školy. „Štedrost křesťanů, jimž na nás záleží, mě opravdu dojala. Vaše podpora vytváří prostor pro lepší budoucnost našich dětí i celého Izraele.“

DOPIS ETIOPSKÉ STUDENTKY

Jmenuji se Rivka Davit, a jsem studentkou prvního ročníku behaviorálních věd na Rupinově akademickém centru. Chtěla bych vám poděkovat jménem svým i jménem mnoha svých spolužáků.

Děkuji vám za to, že jste nám dali příležitost žít jako ostatní Izraelci. Pocházím z Etiopie a sama na sobě jsem zakusila, jaká kulturní propast nás odděluje od většinové izraelské společnosti. Mám proto v sobě vnitřní konflikt: sama sebe vnímám skrznaskrz jako Izraelku, ale přesto vidím, že mám nedostatečný kontakt s izraelskou společností.

Dříve jsem si myslila, že tuto překladu nelze překonat. Ale když mě přijali do Rupinova akademického centra, kde nyní mohu

studovat, vidím, že je možné tuto mezeru zaplnit a začlenit se do společnosti.

To všechno probíhá díky vaší štědré podpoře. Jsou chvíle, kdy mi studium připadá tak těžké, že mám chuť to vzdát. Ale když si uvědomím, že existují lidé, jako jste vy, kteří nám věřili ještě dříve, než se s námi setkali, dává mi to sílu pokračovat a uspět.

Díky vám se naplňuje sen generací našich předků, kteří toužili přijít do Izraele a studovat. Děkuji vám, že jste obnovili mou sebevědomí, že mohu chodit s hlavou vzhůru.

Rivka Davit

CENTRUM EXCELENCE

ICEJ začalo v loňském roce spolupracovat s jeruzalémským Centrem excellence. Je to výjimečná škola, kde mají mimořádně nadaní žáci možnost vyniknout ve svém oboru. Tato střední škola patří k nejlepším v Izraeli nepožaduje žádné školné, takže všechny nadané děti, které splní prospěchová kritéria, zde mohou získat mimořádné vzdělání.

ICEJ nyní nabízí stipendia talentovaným žákům, kteří by si jinak studium nemohli dovolit. Jednou takovou studentkou je Zuzana z drúzské komunity na Golanských výšinách. Když je doma, musí obvykle ještě pracovat. V jeruzalémském Centru bydlí společně s židovskými spolužačkami a všem se líbí, že takto mohou vzájemně poznávat svou kulturu.

Zuzana vidí, že má lepší studijní výsledky, než kdyby zůstala doma. Osobní asistenci, kterou žáci v Centru dostávají, považuje za velký přínos. Je také členkou náboženského výboru, kde se učí o víře ostatních a hovoří o své vlastní.

Zuzana byla vybrána jako stipendistka ICEJ, což jí udělalo velkou radost. „To nejlepší, co jsem tady poznala, je, že člověk může najít přátele mezi lidmi přicházejícími z jakéhokoli prostředí.“

Další stipendistkou ICEJ je Sigal, křesťanka ze Sderotu, kde zpívá ve sboru. O šabatech zpívá bez doprovodu hudebních nástrojů s ohledem na nábožensky založené židovské spolužáky. Dokud bydlela doma, ve městě ležícím blízko Pásmu Gazy, známém z mnohých raketových útoků, byla plná nedůvěry. Nyní se naučila důvěřovat svým vrstevníkům a odvážila se snít o kariéře architektky. Díky pomoci křesťanů má možnost za tímto smem jít.

Estera Wieja, ICEJ AID

SPOLUPRÁCE S JAD VAŠEM

Od roku 2006 existuje jedinečné partnerství mezi ICEJ a památníkem Jad Va-šem, který patří k nejváženějším institucím v Izraeli a je jedním z nejlepších světových muzeí a vzdělávacích institucí věnujících se poučení z holocaustu. Křesťanské oddělení v Jad Va-šem umožňuje křesťanům z celého světa přímý přístup k jedinečné bázi znalostí. Každoročně pořádá pro křesťanské vedoucí a vzdělávací pracovníky týdenní seminář, jehož struktura je obdobná seminářům pro učitele. Ředitel Mezinárodní školy pro výuku o holocaustu Ephraim Kaye si účast křesťanů pochvaluje. „Je pro nás velice povzbuzující setkat se

s lidmi, kteří jsou osobně angažovaní. Pro mě osobně je povznášející, když mohu být v jedné místnosti s jinými bohabojnými lidmi. Okamžitě vzniká vzájemné pouto: rozumíme si, protože vycházíme ze stejného etického kodexu. Všichni jsme si z toho vzali velké poučení.“

Česká pobočka je průkopníkem v další formě spolupráce s Jad Va-šem. Díky naší rozsáhlé síti partnerských škol jsme získali možnost šířit v České republice originální výukové materiály Jad Va-šem a ve spolupráci s izraelskými experty pořádáme také semináře pro učitele a lektory.

Vzdělávací práci ICEJ můžete podpořit příspěvkem na projekt „Světlo paměti“.
Účet č. **3747530251/0100,**
variabilní symbol 122.
Děkujeme!

SVÁTEK STÁNKŮ 2015

Bůh přikázal svému lidu, aby každý třikrát do roka putoval do Jeruzaléma a slavil svátek pesach (velikonoce), šavuot (letnice) a sukót (svátek stánků). Zvláště radostný je svátek stánků, který připadá na podzimní měsíce. Dodnes přijíždí do Jeruzaléma mnoho Židů z celého světa, aby ve městě velikého Krále tyto svátky slavili.

Jako křesťané víme, že dva z těchto svátků byly naplněny v osobě Ježíše. On je náš velikonoční beránek a ten, který křtí Duchem svatým. Ale sukót na své naplnění teprve čeká. Právě proto, že ukazuje do budoucnosti, kdy se Ježíš vrátí, dává tento svátek každému věřícímu příležitost ve víře deklarovat zaslíbený návrat Krále králů na tuto zemi. Jsme povoláni být jeho svědky.

Právě proto pořádá Mezinárodní křesťanské velvyslanectví každoročně v Jeruzalémě oslavu svátku stánků, která staví Ježíše do centra. Velmi nám záleží na tom, aby se křesťané z celého světa nechali inspirovat a připojili se k nám. Tento týdenní svátek je mimořádně vhodnou dobou pro návštěvu Izraele. Tisíce Izraelců pobývajících v Jeruzalémě jsou svědky toho, jak tisíce křesťanů

z mnoha zemí světa radostně krácejí ulicemi města a dávají najevo svou podporu a lásku. Tradiční pochod Jeruzalémem je zážitkem pro obě strany a opravdovým balzámem pro srdce uvyklá útokům a nespravedlivému osočování. Už se těšíme na to, jak na podzim opět naplníme novou jeruzalémskou Arénu radostí a jásetem, na svědectví celému Izraeli

Pro zájemce o účast z České republiky jsme opět připravili dvě nabídky:

1

Můžete se přihlásit k cestě do Izraele s cestovní kanceláří Olivetour. Zájezd nazvaný „Izrael od Dan po Bersabé na Jom Kippur a Svátek stánků“ je připravován ve spolupráci s ICEJ. Je určen zájemcům, kteří chtějí zblízka poznat Izrael a zároveň prožít mimořádnou atmosféru nejvýznamnějších podzimních židovských svátků – Jom Kippur (Dne Smíření) a Svátků stánků (Sukót). Součástí je pochod Jeruzalémem. Termín: 21. 9. – 2. 10., cena 23 890 Kč + 100 USD.

● Přihlášky a další informace: www.olivetour.cz

2

Těm, kdo se chtějí soustředit na duchovní atmosféru v Jeruzalémě a absolvovat celou konferenci ICEJ včetně slavnostního zahájení na poušti v Ein Gedi, bohoslužby s vysluhováním Večeře Páně u Zahradního hrobu, pochodu Jeruzalémem a modlitebního shromáždění u zdí Starého Města, nabízíme kompletní konferenční balíček včetně ubytování s polopenzí v hotelu. Za cenu 1295 USD na osobu zahrnuje:

- ubytování v tříhvězdičkovém hotelu v Jeruzalémě od 26. 9. do 3. 10. (7 nocí) s polopenzí (sdílený dvoulůžkový pokoj)
- plnou registraci na konferenci
- dopravu do Ein Gedi a na místa konání všech programů.

V ceně není zahrnuta letenka do Izraele a doprava z letiště do hotelu. Registraci a platbu zprostředkuje česká pobočka, letenky nezajišťujeme.

V případě zájmu kontaktujte prosím ICEJ telefonicky na čísle 725854354 nebo emailem icej@ecn.cz.

Dobří turisté se rychle vracejí

O bezpečném cestování s ředitelem zastoupení EL AL v Praze

Mohl byste uvést historii komerčního létání společnosti El Al mezi ČR a Izraelem?

El Al Israel Airlines měly první let z Prahy do Tel Avivu dne 25. 6. 1991. Dle našich záznamů letělo v tento den letadlo typu Boeing 757 se 111 cestujícími na palubě. V prvním roce jsme létali jedenkrát týdně, v následujících letech se počty spojení postupně navyšovaly. Od roku 2014 již provozujeme 11 letů týdně s odlety v dopoledních a večerních časech. Příští rok to tedy bude čtvrt století, co naše společnost pravidelně, bezpečně a bez jakéhokoli přerušování létá do Prahy. Zdůrazňuji, že El Al ani v minulém roce v průběhu operace Protective Edge neomezily své pravidelné lety narozdíl od mnoha jiných společností (včetně ČSA). Naší prioritou je vždy zajištění 100 % bezpečného a kvalitního servisu „za každého počasí“. Rekordu jsme dosáhli v minulém roce 2014, kdy s naší společností letělo na lince mezi Prahou a Tel Avivem 121 000 cestujících. Jednoznačně k tomu přispělo zavedení nové značky UP Israel Airlines, kde jsme zásadně snížili ceny za letenku (cestující si mohou dokoupit další služby dle svých potřeb). Cenová dostupnost, navýšený počet letů a atraktivita Izraele a naopak Prahy pro Izraelce

nastartovaly poptávku, a tak jsme si upevnili postavení největšího dopravce do Tel Avivu v České republice.

Jak se projevil dopad letní operace Protective Edge v Gaze na počtu přepravených cestujících z ČR do Izraele u Vaší společnosti?

Možná bude pro Vás překvapením, že nijak významně. V červenci loňského roku sice došlo krátkodobě k určitému zpomalení prodeje letenek, ale pak se prodej rychle vrátil k normálu. Je zajímavé, že ze statistik návštěvníků Izraele v roce 2014 vyplývá, že i nadále velmi dynamicky rostl počet Čechů, ale i Slováků, a to bez ohledu na operaci Protective Edge. Jsem velmi rád, že v posledních dvou letech patří Češi do skupiny rekordmanů z pohledu indexu meziročního nárůstu počtu návštěvníků Izraele. To mě naplňuje optimismem i do budoucna. A co si budeme povídat, čím více lidí pozná Izrael osobně, tím méně bude ve společnosti předsudků a obav z cestování do této země.

Máme údaje o počtu cestujících do Izraele za loňský rok z ostatních evropských zemí?

Ze statistik vyplývá, že prodeje z ostatních zemí Evropy byly velmi negativně ovlivně-

ny operací Protective Edge. Francouzi, Angličani či Španělé, ale i Poláci, z tohoto důvodu své cesty do Izraele omezili. Teprve až nyní se zdá, že prodej letenek i z těchto zemí se vrátil do normálu.

Máte, mimo svého významného obchodního nasazení, ještě jiné vysvětlení pro to, že počet cestujících z ČR do Izraele v loňském roce v souvislosti s operací Protective Edge nepoklesl?

Myslím, že pro to byly kromě jiných tyto dva důvody: 1) Češi asi nebyli mediálně tak negativně ovlivněni jako obyvatelé západních států. Ne, že by naše media informovala jinak, ale nebyly zde v podstatě žádné mediálně zajímavé protiizraelské protesty, které pak multiplikuji negativní obraz Izraele. Naopak zde v Čechách se uskutečnilo několik významných podpůrných akcí včetně té, kterou skvěle zorganizovalo ICEJ, také komentáře v novinách či jiných médiích většinou podporovaly Izrael. 2) Říká se, že my Češi jsme turisté, kteří se po ukončení rizikového stavu v dané oblasti velmi rychle vracejí.

Rozhovor s Ing. Tomášem Kaufmanem, ředitelem zastoupení EL AL vedl Ing. Karel Sedláček, výkonný ředitel ICEJ ČR

REFORMATION

FEAST *of* TABERNACLES 2015
PRESENTED BY THE INTERNATIONAL CHRISTIAN EMBASSY JERUSALEM

THIS YEAR
IN JERUSALEM

SEPTEMBER 27 *to* OCTOBER 2

Call +972 2 539 9700 Visit feast.icej.org

Socha reformátora Jana Kalvína v Ženevě (AP)

ČAS REFORMACE

Evangelikální křesťanství si lze těžko představit bez dějinného období zvaného reformace. Velcí reformátoři jako Martin Luther, Jan Kalvín, John Wesley a mnozí další vybojovali změny, které pro církve znamenaly obnovu, stejně jako proměnu celého křesťanství.

V deváté kapitole listů Židům se mluví o budoucím „novém uspořádání“ (v anglických překladech „time of reformation“, což lze překládat jako „doba reformace“, pozn. překl.). Myslí se tím mesiášská doba, která izraelskému národu přinese mnohé změny. V novém uspořádání zastarají staré chrámové tradice a Boží lid pozná v uctívání nové období.

Boží slovo zaznamenává v dějinách Izraele různá období reformace. Na mnoha místech v Bibli čteme o mužích, které si Bůh pro zavedení změn použil. Příklady velkých vůdců, kteří přinesli Izraeli duchovní obnovu, jsou Ása (2 Pa 15), Chizkijáš (2 Pa 30-31), Jósijáš (2 Pa 34) a Nehemiáš.

Reformy se staly potřebnými vždy, když se Izraelité vzdělili od Boha. V průběhu generací vznikaly zvyky a tradice, které byly v rozporu se zjevenou Boží vůlí. Patřila k nim modloslužba, úpadek rodinných hodnot či celkový morální rozklad společnosti. V těchto obdobích bylo duchovní vedení národa (kněží a proroci) často lhostejné nebo dokonce tento morální úpadek podporovalo. Když však reformátoři obnovili Boží vůli, změnil lid nejen své pochopení Božích pravd, ale zejména své srdce a chování. Celý národ se začal dotazovat na Boží vůli (2 Pa 15:12). V důsledku toho začal Bůh svému lidu opět žehnat a Izrael prožíval období míru, bezpečí a prosperity.

V takových reformačních dobách byly někdy objeveny staré pravdy a učení přítomné v Písmu odjakživa, ale nepatřící k duchovní tradici národa. Například Chizkijáš „znovu objevil“ svátek Pesach. Izrael jej po celá staletí vůbec neslavil, přesně řečeno „ode dnů krále Davida“. Tehdejší teologové patrně nacházeli mnoho důvodů, proč tento jedinečný výraz víry Izraele už nemá v jejich době význam. Až do té doby, než Chizkijáš učinil odvážné rozhodnutí a tento biblický svátek znovu zavedl.

Ještě pozoruhodnější bylo „znovuobjevení“ Svátku stánků v době Nehemiáše. Zdá se, že až do příchodu Nehemiáše nehrál nikdy v historii významnější roli: „Našli totiž zapsáno v Zákoně, jež Hospodin vydal skrze Mojžíše, že Izraelci mají při slavnosti v sedmém měsíci sídlit ve stáncích a vyhlásit a rozhlásit ve všech svých městech a v Jeruzalémě:

„Vyjděte na hory, přineste větve oliv šlechtěných i planých i myrtové a palmové a jiných listnatých stromů, abyste mohli udělat stánky, jak je psáno.“ Lid vyšel, přinesli větve a udělali stánky, každý na své střeše nebo na dvorku i na nádvořích Božího domu, na prostranství u Vodní brány a na prostranství u Efraimovy brány. Celé shromáždění těch, kdo se vrátili ze zajetí, si udělalo stánky a sídlili v nich, což Izraelci nedělali od dob

Jozua, syna Núnova, až do onoho dne. Byla z toho převeliká radost.“ (Neh 8:14-17)

Po téměř tisíci letech židovských dějin začal být tento svátek slaven tak, že to má v izraelském národě dopad až do dnešních dnů.

I církve procházela různými obdobími reformací a znovuobjevování starých pravd. Jednou z nich bylo například znovuobjevení výzvy ke světové misi. Většina církví neměla pro pohanské, často necivilizované kmeny ve světě zvláštní vizi. Změna

„[Jestliže] můj lid, který se nazývá mým jménem, se pokoří a bude se modlit a vyhledávat mě a odvrátí se od svých zlých cest, tehdy je vyslyším z nebes, odpustím jim jejich hříchy a uzdravím jejich zemi.“

přinesli Moravští bratři a později lidé jako Hudson Taylor a William Carey, kteří opustili své domovy a stali se misionáři ve vzdálených končinách. V tomto smyslu představovali reformátory, kteří navrátili církvi vizi pro světovou misi. Dnes je těžké si představit živý sbor bez misijního programu a rozpočtu.

Pořeba reformace

K reformaci vyzývali proroci v různých dobách izraelských dějin. Zejména Jeremiáš předvídal blížící se zkázu jeruzalémského Chrámu a opakovaně volal národ k pokání a reformám.

„A nyní vyříd' mužům judským a obyvatelům Jeruzaléma: Toto praví Hospodin: Hle, já připravuji proti vám zlo, to zamýšlím proti vám. Navratte se už každý ze své zlé cesty, napravte své cesty a své skutky.“ (Jer 18:11)

Nechtěl-li se Izrael reformovat, Bůh jej soudil. Varoval Izraelity už skrze Mojžíše, že pokud odmítnou změnit své cesty, bude jejich vzpouru trestat. *„Jestliže se tím nedáte ode mne napomenout a budete mi dále odporovat, i já se vám budu stavět na odpor a budu vás bít sedmkrát víc za vaše hříchy.“ (Lev 26:23-24)* Také dopisy sedmi sborům ze Zjevení, kapitoly 2 a 3, jsou naléhavými výzvami k reformě. Pět z těchto sborů nutně potřebovalo proměnu.

Reformace neznamenala období pokání několika jednotlivců. Vždy měla dopad na celý Boží lid. Měnily se zákony, byly zaváděny nové společenské pořádky a národ pak prožíval Boží požehnání.

Takový byl výsledek reformace Martina Luthera a Jana Kalvína, stejně jako služby

Johna Wesleyho v Anglii. Velká část západního etického kodexu a kultury vychází z reformačních sil, které se v 16. až 18. století přehnaly Evropou. Do značné míry ovlivnily také založení Spojených států amerických. Mnozí reformátoři, pronásledovaní v Evropě, našli domov v novém světě a pomáhali aktivně budovat ranou americkou kulturu na biblických hodnotách. Reformy vždy začínaly uvnitř církve, ale potom se projevíly na celé společnosti.

Církve dnes naléhavě potřebuje novou reformaci. V kostelech a sborech v západní

Evropě a Americe rostou obavy ze sekularizace společnosti. Evropa už dávno opustila své křesťanské kořeny a mnozí američtí křesťané mají pocit, že jejich dědictví „jednoho národa před Bohem“, jak praví americká přísaha, je dnes zpochybňováno. Západní církve potřebuje reformaci, neboť nejenže ztratila vliv na společnost, ale naopak okolní společnost začíná ovlivňovat církve.

Mnozí křesťané dnes hledají řešení u vlády. „Jen kdybychom měli jinou vládu, bylo by to lepší“, slychám často. Ano, křesťané se mají modlit za svou vládu, a tuto výzvu je třeba brát vážně. Ale Bůh očekává, že změna v národě začne spíše od Božího lidu než od vlády. *„[Jestliže] můj lid, který se nazývá mým jménem, se pokoří a bude se modlit a vyhledávat mě a odvrátí se od svých zlých cest, tehdy je vyslyším z nebes, odpustím jim jejich hříchy a uzdravím jejich zemi.“ (2 Pa 7:14)*

Klíč k obnově a uzdravení národa má v rukou Boží lid. Jestliže Boží lid bude hledat jeho tvář, změní své cesty a reformuje svou náboženskou kulturu podle apoštolských kořenů, Bůh slibuje období celonárodního uzdravení. Spojme se letos a učiňme z roku 2015 rok, v němž se budeme modlit za reformaci Církve a vyhledávat ji.

**Dr. Jürgen Bühler je výkonný ředitel ICEJ.
Přel.: -mk-**

REFORMACE VZTAHU K IZRAELI

ČAS REFORMACE - ČÁST II.

Každá vlna reformace přinesla v uplynulých stoletích změny v charakteru církve. Martin Luther přišel nejen s teologickými reformami, které proměnily středověké křesťanství; daleko největší dopad měla skutečnost, že díky němu se Bible dostala zpět do rukou prostých věřících, kteří ji mohli číst v překladu do rodného jazyka. Do té doby byla tato svatá kniha nevzdělaným lidem zapovězena. Luther přeložil Bibli do němčiny, anglický král James I. zadal překlad do angličtiny a v Čechách vznikl překlad Bible Kralické. Vynález knihtisku napomohl tomu, že křesťané znovu objevili biblické pravdy. Z inspirace Písma vycházela jedna vlna reformem za druhou.

Dnes vnímám v církvi další reformační vlnu, která se týká Izraele. Je třeba, aby se do hlavního proudu křesťanství vrátilo takové porozumění Božím záměrům s Izraelem a našemu vztahu k židovskému národu, jaké měla raná církev.

Věřím, že v následujících desetiletích bude zcela běžné, že sbory budou mít pro vztahy s Izraelem své programy a rozpočty, stejně jako je mají dnes v oblasti misie. V minulosti církev až na výjimky židovskému národu málo rozuměla. Pokud někteří křesťané projevovali o Židy zájem, většinou naráželi na odpor. Mnozí teologové učili, že Bůh Židy opustil, že jsou nyní prokleti a že Izrael byl nahrazen církví, takže židovský národ už nemá v Božím plánu žádnou budoucnost. Tento názor převládá ve většině

církvi v Evropě po staletí. Odlišné názory bývaly brutálně potlačovány. Francis Kett, jeden z prvních duchovních, kteří otevřeně psali o zaslíbené obnově Izraele, byl roku 1589 za své názory upálen.

Změna paradigmatu

V současné době však v církvi, pokud jde o Izrael, dochází k velkému posunu. Bůh zjevil dramatickou změnu svého postoje k Izraeli. Nejlépe tento fakt dokládá prorok Zachariáš:

„Jako jsem pojal úmysl naložit s vámi zle, když mě vaši otcové rozlítili, praví Hospodin zástupů, a nelitoval jsem toho, teď naopak mám v úmyslu obdařit v těchto dnech Jeruzalém a židovský dům dobrem. Nebojte se!“ (Zach 8:14-15)

Znovuzrozený stát Izrael je prorocký fakt, který dokládá, že Bůh dodrží smlouvy

Jako by Bůh ve svém jednání s vyvoleným lidem přeřadil a během posledního století místo zpátečky zařadil nejvyšší rychlost. Izrael prochází obnovou, přesně jak proroci předpověděli. Nikdo už dnes nemůže přehlédnout nápadný soulad biblických prorocství se současnými událostmi na Blízkém východě.

Zjevná fakta tedy dnes vyvracejí učení tzv. teologie náhrady či substituční teologie (která se dnes někdy schovává za název teologie naplnění). Znovuzrozený stát Izrael je prorocký fakt, který dokládá, že Bůh dodrží smlouvy. Pro církev to znamená, že se v současné době musí vyrovnávat se zcela jinou realitou. Po 1900 let se nikdo neptal: „Jak máme rozumět návratu Židů do jejich dávné domoviny?“ Dnes je však nutné si tuto otázku klást.

Řešení této hádanky je úkol, který nemá v dějinách církve obdoby. Žádná předchozí generace se s něčím podobným nemusela vyrovnávat. Nadcházející roky budou jistě patřit k nejzajímavějším obdobím v církevní historii.

Zpět ke kořenům

Přítom vůbec není třeba vynalézat nějakou novou teologii, která by obnovu židovského národa vysvětlila. Je pravda, že po většinu doby, kdy církev existovala, byli Židé rozptýlení po světě a neměli svůj stát. Ale v době, kdy vznikaly spisy Nového zákona, židovský politický útvar ještě v Izraelské zemi existoval. Byl sice okupován Římany, ale většina Židů tehdy žila ve své dávné domovině a těšila se jistě míře náboženské autonomie. Podíváme-li se, co učili apoštolové křesťany z pohanských národů o vztahu k Židům, zjistíme, že Písmo dává i na otázku dnešního vztahu církve k Izraeli jasnou odpověď.

1) Pamatuje, že jste byli pohané

Apoštol Pavel připomíná věřícím v Efezu i v Římě jejich beznadějnou pohanskou minulost. Dnes, po 2000 letech šíření křesťanství i do těch nezapadlejších koutů světa, nám připadá divné vnímat sami sebe jako pohané. Ale Pavel musel církvi v Římě připomenout, že jsou jako větvička plané olivy, jejíž plody nejsou k jídlu a která se k ničemu nehodí. Církvi v Efezu napsal:

„Pamatujte proto vy, kteří jste svým původem pohané a kterým ti, kdo jsou obřezaní na těle a lidskou rukou, říkají neobřezanci,

že jste v té době opravdu byli bez Krista, odloučení od společenství Izraele, bez účasti na smlouvách Božího zaslíbení, bez naděje a bez Boha na světě.“ (Ef 2:11–12)

Oběma sborům Pavel také připomíná, že mohou být smířeni s Bohem a stát se součástí jeho lidu pouze skrze víru v židovského Mesiáše. Jedině židovská kniha, Bible, nám dává možnost poznat milujícího Boha. Z toho plyne, že každý sbor z pohanů potřebuje pokoru a vědomí vlastní minulosti.

2) Uznejte hebrejské kořeny své víry

Pavel nabádá římskou církev: *„Nevynášej se nad ty větve! Začneš-li se vynášet, vzpomeň si, že ty neneseš kořen, nýbrž kořen nese tebe.“ (Řím 11:18)*

Křesťané z pohanských národů by se neměli židovským kořenům své víry posmívat nebo je ignorovat, ale naopak se o ně starat, jako se staráme o kořeny stromu. Pěkně to vyjádřil Adam Clark slovy, že skrze židovský národ „vám bylo sděleno veškeré požehnání a znamenitosti, jichž užíváte.“ Nebo presbyteriánský teolog Marvin Vincent píše ve své studii Word studies in the New Testament: *„Životní sílu a požehnání přijímá pohan skrze Žida, nikoli Žid skrze pohana. Duchovní plán vychází z abrahámovské smlouvy a směřuje z izraelského národa směrem ven.“ I Ježíš sám prohlásil, že „spasení je ze Židů“ (Jan 4:22)*

Každý novozákonní sbor má tedy uznat roli Izraele jako zdroje „požehnání všem rodinám země“ a respektovat židovské kořeny naší víry.

3) Potvrzujte neodvolatelné povolání Izraele

Novozákonní epistoły jasně zdůrazňují věčné povolání Izraele. I když Židé nerozpoznávají v Ježíši svého Mesiáše a mohou být i „nepřáteli evangelia“, Pavel je přesto nazývá „milovanými pro své otce“ (Řím 11:28).

Bůh tedy i dnes miluje Izrael, takový, jaký je. A proto by se církev měla chovat stejně. Pavel ostře odmítá jakoukoli teologii náhrady: *„A co když někteří byli nevěrní? Nezruší jejich nevěrnost věrnost Boží? Naprosto ne! At' se ukáže, že Bůh je pravdivý, ale každý člověk lhář“ (Řím 3:3).* I když jsou nevěrní, Bůh zůstává věrný své smlouvě, nemůže popřít sám sebe.

Každý novozákonní sbor má tedy potvrdit a proklamovat věčné povolání Izraele.

4) Uznejte svůj duchovní dluh vůči Izraeli

Pavel věřícím z pohanů jasně řekl, že všechno, co potřebujeme ke svému vztahu k Bohu, již nám dali Židé. Bible je židovská kniha, sloužíme židovskému Mesiáši

Životní sílu a požehnání přijímá pohan skrze Žida, nikoli Žid skrze pohana. Duchovní plán vychází z abrahámovské smlouvy...

a evangelium pohanům přinesli židovští apoštolové. Pavel tedy označuje křesťany z pohanských národů za dlužníky Izraele.

„Makedonští a Achajští se totiž rozhodli vykonat sbírku ve prospěch chudých bratří v Jeruzalémě. Rozhodli se tak proto, že i oni jsou jejich dlužníky. Jestliže pohané dostali podíl na jejich duchovních darech, jsou zavázáni posloužit jim zase ve věcech hmotných.“ (Řím 15:26–27)

Každý novozákonní sbor má tedy mít jasno v tom, jak může opětovat požehnání, které jsme přijali skrze židovský národ.

5) Očekávejte obnovu Izraele

Apoštolové v Novém zákoně jednoznačně potvrzují trvající povolání Izraele a naději na jeho obnovu. Můžeme to vyčíst z poslední otázky, kterou Ježíši položili před jeho nanebevstoupením: *„Pane, už v tomto čase chceš obnovit království pro Izrael?“ (Skutky 1:6)*

Tuto naději Pavel vysvětluje i církvi v Římě: *„Jestliže jejich zavržení znamenalo smíření světa s Bohem, co jiného bude znamenat jejich přijetí než vzkříšení mrtvých?“ (Řím 11:15)* Jinými slovy říká, že Izrael v budoucnu ještě čeká velké povolání a požehnání.

Každý sbor by tedy měl vyznávat teologii, která má pro Izrael naději a podporuje jeho úplnou obnovu.

Navazte spojení s Izraelem!

Stejně jako byla svého času v církvi obnovena vize pro světovou misi, je třeba, aby se dnes církev znovu spojila se svými židovskými kořeny. V nastávající době si žádný živý sbor nebude moci dovolit Izrael ignorovat. Toto téma se musí stát nedílnou součástí sborového života, modliteb i dávání.

Přesně takový vývoj dnes ve světě pozorujeme. Nastal čas reformace! Připojte se k věřícím z celého světa a vydejme se touto historickou cestou společně.

*Dr. Jürgen Bühler je výkonný ředitel ICEJ.
Přel.: -mk-*

V PASTI VLASTNÍ

**Být školákem, který nenávidí dějepis,
pak jedním z nejhorších míst, jež si lze představit,
je školní lavice v Arménii.**

**Historie této jihokavkazské země a jejího národa
je vskutku pestrá, plná zvrátů
i dodnes nezodpovězených otázek.**

**Být cestovatelem, co hledá nádherné horské scenérie,
čistou přírodu, bohatou kulturu a pohostinné lidi,
pak ovšem Arménie představuje hotový ráj.**

**Jistě by souhlasil i praotec Noe, který právě tady,
na úpatí Araratu, vysadil na úsvitu dějin první vinici.**

VÝJIMEČNOSTI

Není Arménie jako Arménie

Dnešní Arménie, neboli Hajastán, jak ji nazývají sami obyvatelé, představuje jen malou, severní část území rozlehlých starověkých říší, které v regionu Malého Kavkazu a Arménské vysočiny postupně vznikaly a zanikaly a ve kterých měli arménští vládcí absolutní, jindy méně suverénní postavení. Někdy v 9. století př. n. l. se po spojení arménských kmenů konstituovala říše Urartu. Centrem osídlení se tehdy stala oblast kolem jezera Van v současném východním Turecku. Ještě větším útvarem bylo Arménské království za vlády Tigrana II. Velikého (95 – 55 př. n. l.), jež se rozkládalo od Kaspického moře na východě po pobřeží Středozemního moře v dnešním Turecku, Sýrii, Libanonu a Izraeli. Prostor mezi Malým Kavkazem, pohořím Východní (dříve Arménský) Taurus a horním tokem řeky Eufkrat získal postupně historicko-geografické označení Velká Arménie. Vedle ní se na jihovýchodním pobřeží Černého moře nacházela ještě Malá Arménie.

V období mezi vrcholy arménské státnosti ve starověku uplatňovali svůj vliv na území Velké Arménie postupně Médové, Peršané, Makedonci a Římané. Ve středověku a novověku potom Byzantinci, Arabové, Seldžukové, Mongolové, Turci a Rusové. Po arabském období obnovila v 9. až 11. století arménskou svrchovanost dynastie Bagratuni. Ta odvozuje svůj původ od izraelského krále Davida (předci rodiny Bagratuni měli být odvečeni z Jeruzaléma jedním vazalským králem během babylónského tažení proti Židům v 6. století př. n. l. a postupně donuceni opustit judaismus). Po vpádu Seldžuků do Velké Arménie v 11. století nastal exodus části Arménů na západ a až do 14. století se stalo nositelem arménské suverenity středozezemské Arménské království v Kilíkii na jihu Malé Asie, založené s rodinou Bagratuni spřízněnými Rubenidy.

Kilíkijské království, zvané také Malá Arménie (nezaměňovat s Malou Arménií u Černého moře), sehrálo důležitou roli během křížáckých válek jako spojenec evropských mocností. Titul krále Arménie je od té doby úzce spojen s titulem krále Kypru a krále Jeruzaléma a je teoreticky v držení Savojské dynastie, kam přešel s manželským svazkem kyperské královny Charlotty Lusignan s Ludvíkem Savojským v roce 1459. Po pádu Arménské království v Kilíkii v roce 1375 čekali Arméni na další suverénní státní útvar až do roku 1918, kdy vznikla, pro změnu na východě v rámci části území Velké Arménie, první Arménská demokratická republika (1918 – 1920).

První křesťanský národ

Nositelem identity Arménů a pojivem arménské společnosti na tradičních územích i v diaspoře pak byla po celá staletí víra a s ní spojená kultura. To se odráží i v oficiálním mottu moderní Arménské republiky, které zní: „Jeden národ, jedna kultura“. Jakoliv na obyvatele střední Evropy může takové heslo kvůli historickým konotacím působit poněkud rozpačitě či varovně, vztaženo ke složitým a mnohdy tragickým osudům arménskému lidu má své opodstatnění. Většina Arménů se hlásí k Arménské apoštolské církvi, která patří mezi starobylé východní církve a odvozuje svůj vznik od působení apoštolů Bartoloměje a Tadeáše (Judy). Hlavou Arménské apoštolské církve je patriarcha s titulem Katolikos všech Arménů. V současnosti je jím Karekin II (nar. 1951).

Arméni přijali křesťanství jako státní náboženství již v roce 301 během vlády krále Tiridata III. Velikého (287 – 330). Od tohoto roku pak do roku 303 vznikal pod dohledem svatého Řehoře Osvětitel, prvního představitele Arménské apoštolské církve a později patrona Arménie, ve svatém městě Ečmijadzín („jednorozený sestoupil“) nedaleko Jerevanu dřevěný kostel. Na jeho místě dnes stojí katedrála svaté Matky Boží z roku 618. Jde o jednu z nejstarších křesťanských staveb vůbec. V katedrále je mimo jiné umístěno Longinovo kopí. Podle autora publikací o světových záhadách Aleca MacLellana je právě Kopí osudu vystavené v Arménii horkým kandidátem na jedinou pravou relikvii mezi všemi po světě vystavenými kopími.

Kdo dnes ještě mluví o vyhlazení Arménů?

V 17. století byla část Velké Arménie začleněna do Osmanské říše, část do Persie. Později, v 19. století po rusko – perském konfliktu, se severní provincie perské Arménie staly také součástí Ruska. Život křesťanských Arménů v prostřední Osmanské říši nebyl jednoduchý. Arménský živel byl sice v mantinelech islámského práva a kultury tolerován, příslušníci křesťanského národa ovšem byli kráceni na některých právech. Přesto všechno se zejména v Istanbulu vytvořila významná arménská intelektuální základna a i v dalších městech se dařilo některým příslušníkům menšiny společensky i ekonomicky. Jakkoliv to nebyl obecný obraz života arménské populace, která zejména v rurálních oblastech většinou žila v podobných podmínkách jako příslušníci majority, stávaly se čas od času úspěchy Arménů trnem v oku turecké elity.

V letech 1895 a 1896 nechal sultán Abdülhamid II. vyvraždit asi 250 tisíc Arménů dílem jako reakci na jejich rostoucí národní uvědomění, dílem jako test evropských mocností v souvislosti s debatou o ochraně křesťanů na Balkáně. Mocnosti se nakonec zmohly jen na vlažné protesty, masakry ale spustily růst hnutí arménskému odporu. V roce 1909 došlo k dalšímu masakru na Armény v Kilíkii (Malé Arménii) v Malé Asii. Vyvražděno bylo na 30 tisíc lidí. Za vraždami už tentokrát stála revoluční turecká strana „Jednota a pokrok“, známá později v literatuře jako mladoturci. Složitou situaci uvnitř říše přinesla porážka v první Balkánské válce v roce 1912 a masový exodus balkánských muslimů do Turecka. Ti se společně s muslimy uprchlými z Kavkazu byli nuceni usazovat i v oblastech s arménskou populací a nelibě nesli vyšší životní standard křesťanských starousedlíků. I toto napětí znamenalo předzvěst blížící se katastrofy.

Vládnoucí strana „Jednota a pokrok“ podepsala tajnou dohodu s Německem a Osmanská říše vstoupila do první světové války. Cílem panturkických mladoturků bylo dosáhnout propojení turkických národů od Středozemního po Kaspické moře. Snaha dosáhnout Baku a ázerbájdžánských ropných zásob se ale mýjela úspěchem. Bylo nutné přejít přes Armény osídlená území a především na nich byla turecká armáda decimována ruskými vojsky. I když šlo primárně o chybu ve strategii a neschopnost velitele Envera Paši, byli z tureckých vojenských neúspěchů obviněni Arméni. Od ledna do dubna 1915 byli postupně demilitarizováni arménští příslušníci turecké armády a poté

Ararat

potají vraždění. Naplno se genocida rozběhla z 24. na 25. dubna 1915. Ve městech byli pozatýkáni vůdci arménské menšiny a arménská inteligence. Po jejich likvidaci začala deportace Arménů z východních provincií směrem ke koncentračnímu táboru v Halabu.

Deportace byla zástěrkou pro systematické vyvražďování. Transporty do Halabu přežila menšina deportovaných. Přeživší byli buď zabiti v Halabu, nebo odesíláni dál přes Syrskou poušť do Deir ez-Zoru. Bez vody a jídla byli vedeni co nejnáročnějším terénem. Pochody smrti nebyly jediným prostředkem k masovému vyvražďování Arménů, ti byli svými trýzniteli také hromadně upalováni, topeni, nahnaní do jeskyní dušeni kouřem, jednotlivci byli věšeni, křížováni a stínáni. Ženy a děti byly často prodávány do otroctví Kurdům. Zvěrstva dosahovala takového rozsahu a krutosti, že i vojenští spojenci Turecka, Němci a Rakušané, intervenovali a vysílali své vyšetřovací komise. Právě německý generál zachránil arménskou menšinu ve Smyrně. Na druhou stranu někteří němečtí vojáci se na genocidě Arménů v terénu podíleli a později svou zkušenost uplatnili i během šoa.

Arménské zdroje uvádějí, že během genocidy došlo k vyvraždění asi 1,5 miliónu lidí. Turecko udává čísla o stovky tisíc nižší, vysvětluje oběti jako válečné ztráty na obou stranách a brání se označování událostí za genocidu. Je s podivem, že se moderní Turecko dodnes na oficiální úrovni nebylo schopno vypořádat se zločiny své osmanské minulosti a na případy uznání genocidy Arménů ve světě reaguje neadekvátně a hystericky. Představitelé tureckých zastupitelských úřadů jsou argumentačně vybavováni k relativizování událostí a snaží se věc uzavírat s odkazem na soudní procesy s mladoturky v roce 1919, kde se zodpovídali rovněž z násilí na Arménec. V roce 1923 zakladatel moderního Turecka Mustafa Kemal Paša (Atatürk) svedl odpovědnost „za všechny pohromy, které postihly arménský živel v Osmanské říši, na tento živel“.

Arméni byli deportováni do Sýrie i v prvních letech Atatürkovy Turecké republiky. Stejně tak pokračovala destrukce arménských kostelů a dalších památek, stopy po arménském osídlení byly zahlazovány i změnami jmen vesnic, měst a celých oblastí. Svět, který se vzpamatovával z Velké války, těšil se na lepší budoucnost i spolupráci s novým spojencem na Bosporu, na genocidu Arménů zapomněl. V roce 1939, když začal plánovat likvidaci celých národů, řekl Hitler svým zaraženým důstojníkům: „Kdo dnes ještě mluví o vyhlazení Arménů?“

Z pokračování genocidy proti Arménům obvinil Turecko v březnu 2014 syrský velvyslanec při OSN Bašar al-Džáfari v souvislosti s ostřelováním syrskými Armény obydleného města Kassab během turecké podpory vzbouřenců proti Bašáru Asadovi. V listopadu 2014 zničili teroristé z organizace Islámský stát v Deir ez-Zoru, místě jednoho z koncentračních táborů pro Armény, památník genocidy v podobě tradičního arménského kostela a okolní pietní místo.

Cesta k moderní státnosti

Na sklonku první světové války představovala první pokus o novou arménskou státnost Transkavkazská federace (1917 – 1918),

následoval vznik Arménské demokratické republiky (1918 – 1920). V roce 1920 se Arménie dostala pod vliv ruských bolševiků, v roce 1922 se nově ustavená Arménská sovětská socialistická republika stala jako součást Transkavkazské sovětské federativní socialistické republiky částí Sovětského svazu. V roce 1936 byla Transkavkazská sovětská federativní socialistická republika rozpuštěna a v novém systému sovětských republik zaujala Arménská sovětská socialistická republika samostatné místo.

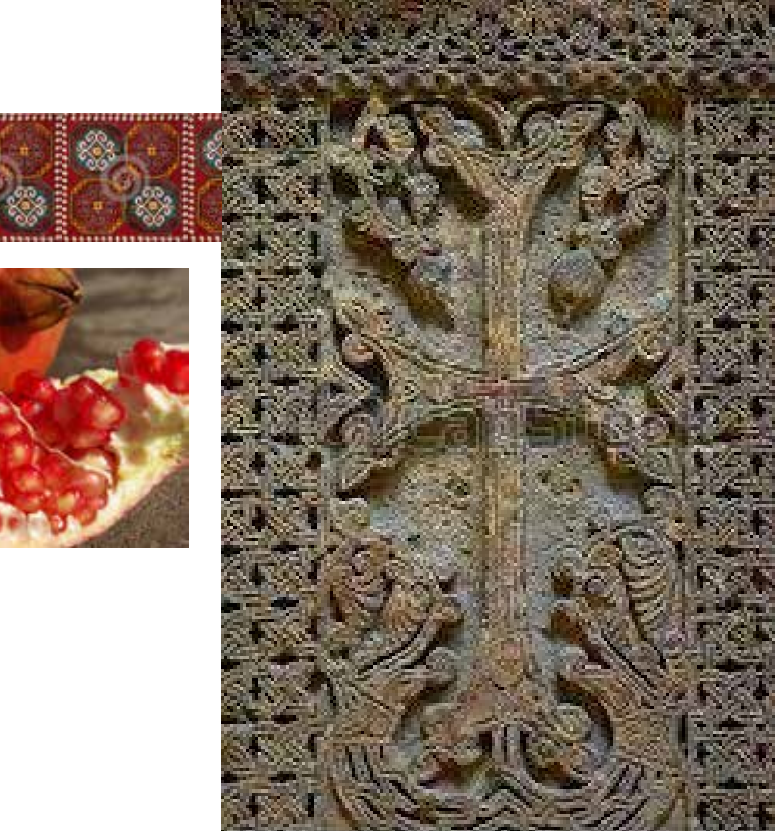
7. prosince 1988 se v Arménii odehrála přírodní katastrofa obřích rozměrů, jejíž následky se při pohledu nazpět významně promítly i do dalšího osudu Sovětského svazu. V 11:41 místního času nastalo zemětřesení s epicentrem nedaleko měst Spitak a Gyumri v severozápadní části země. Bezprostředně nebo později na následky zranění či mrazu pod troskami zemřelo až 50 tisíc lidí, mezi nimi mnoho školáků. Další desetitisíce přišly i kvůli nekvalitní konstrukci dobových staveb o střechu nad hlavou. Sovětský vůdce Michail Gorbačov předčasně ukončil svou návštěvu ve Spojených státech, kde jednal s Ronaldem Reaganem, a odcestoval zpět do vlasti. Rozsah katastrofy a nedostatečná akceschopnost sovětských záchranných složek vedly k tomu, že Sovětský svaz poprvé v historii otevřel hranice pro záchranáře z jiných zemí včetně těch západních.

Ukázka omezených schopností sovětských složek řešit nastalou krizi jakoby předurčila další osudy celé země. Zanedlouho přišel rozpad Sovětského svazu a Arménie vyhlásila nezávislost. Formálně se tak stalo v roce 1991, první kroky začaly být činěny už o rok dříve. Hned v roce 1992 následoval konflikt s Ázerbájdžánem o převážně Armény osídlený Náhorní Karabach (arménsky Arcach), který skončil příměřím v roce 1994. De facto nezávislá republika Náhorní Karabach dosud nebyla mezinárodně uznána a její status, stejně jako přetrvávající napětí mezi Armény a Ázery občas přerůstající do přestřelek na linii kontaktu, řeší tzv. Minská skupina Organizace pro bezpečnost a spolupráci v Evropě (OBSE). V posledních měsících se bezpečnostní situace spíše zhoršuje.

Očekávaná i neočekávaná spojenectví

Současná Arménská republika je demokratický stát prezidentského typu s jednokomorovým parlamentem a volnou soutěží politických stran. Dominující politickou silou je Republikánská strana, k níž patří jak současný prezident Serž Sarksjan, tak i další přední ústavní činitelé. Země má kolem 3 miliónů obyvatel, většina Arménů žije v diaspoře. Především ve Spojených státech, Francii, dále v Libanonu, Izraeli a v dalších zemích. Arménie je rozdělena na 10 regionů (marzer), hlavní město Jerevan má specifický statut podobně jako je tomu v České republice. Představitelé regionů nejsou voleni, ale jmenováni vládou. Republika je součástí projektu Východního partnerství Evropské unie. V souvislosti s přípravou na podepsání asociační dohody s Evropskou unií prošla Arménie řadou reforem, reformní proces ale ještě zdaleka není u konce.

V přípravách na podepsání asociační dohody s EU Arménie v některých ohledech předčila i Gruzii, která byla v tomto ohledu považována za premianta. Nicméně krátce před summitem ve

Arménská apoštolská církev, která patří mezi nejstarší křesťanské církve, znázorňuje kříž jako strom života. Tyto obdivuhodné kamenické práce doprovázejí všechny sakrální památky.

Klášter Hagharšin v NP Dilidžan, opravený díky daru vládců emirátu Šardža

Vilnius v listopadu 2014 ohlásil prezident Sarksjan změnu zahraniční orientace země, odmítl podpis asociační dohody a ohlásil vstup Arménie do Eurasijské celní unie vedené Ruskem. Arménii se přehnala vlna nespokojenosti, která se týkala i některých vládních představitelů a špičkových arménských diplomatů, kteří věnovali přibližování Arménie a EU měsíce a roky svého úsilí. Krok se neobešel bez demonstrací, při kterých byl prezident Sarksjan obviňován z protěžování svých osobních zájmů. V každém případě je zřejmé, že Arménie se dlouhodobě nachází ve velmi nekomfortním geopolitickém prostoru a Rusko vnímá jako jednu ze záruk své relativní bezpečnosti. Stejně tak je zřejmé, že Rusko neslo námluvy jihokavkazské republiky a Evropské unie velmi nelibě.

Arménie sdílí společnou hranici s Tureckem, ázerbájdžánskou enklávou Nachičevan, de facto nezávislou Republikou Náhorní Karabach, Ázerbájdžánem, Íránem a Gruzii. Na území Arménie jsou na základě společné smlouvy umístěny ruské vojenské jednotky. Hranice s Tureckem je dlouhodobě uzavřená. Arméni mohou cestovat do Turecka skrze Gruzii. Tak se také Arméni dostávají na „vlastní“ posvátnou horu Ararat, která se dnes nachází na tureckém území. Stejně tak je uzavřená hranice se znepráteleným Ázerbájdžánem a jeho jižní enklávou Nachičevan. Hranici tak má Arménie otevřenou jen s Íránskou islámskou republikou, se kterou jí paradoxně pojí dlouhodobé dobré vztahy a s rovněž spřátelenou Gruzii. Nakolik ovšem budou kompatibilní gruzínské evropské ambice a vstup Arménie do ruské celní unie, zůstává zatím bez odpovědi. Volně samozřejmě Arméni cestují do Náhorního Karabachu.

Arménie a Česko

V roce 1704 začal Armén zvaný Georgius Deodatus Damascenus prodávat v Praze v domě U Zlatého hada kávu, v roce 1714 pak zřídil zřejmě první kavárnu v českých zemích. Tolik historická zajímavost. Česko má v Arménii tradičně dobré jméno ještě z dob Sovětského svazu, především díky nostalgii po kvalitním zboží. Arménie uznala Českou republiku 5. ledna 1993 a tento den obě země navázaly diplomatické vztahy. Nový impuls pro vzájemné vztahy znamenalo otevření arménské ambasády v Praze v březnu 2011 a české ambasády v Jerevanu v květnu 2012. Arménským velvyslancem v Praze byl jmenován zkušený diplomat Tigran Seiranian. Vedoucím českého zastupitelského úřadu je rovněž zkušený diplomat Petr Mikyska, který zde nejprve působil v pozici chargé d'affaires, od konce roku 2014 je velvyslancem. K velmi dobrým vztahům přispívá i parlamentní diplomacie. Předsedou skupiny přátel Česka v arménském Národním shromáždění je místopředseda parlamentu pan Eduard Šarmazanov. V české Poslanecké sněmovně patří skupina přátel Arménie mezi největší.

Robin Böhnisch

Autor je poslancem za ČSSD a předsedou meziparlamentní skupiny ČR-Izrael a ČR-Arménie v Meziparlamentní unii. Psáno pro Slovo z Jeruzaléma.

klášter/univerzita Gladzor

Památník genocidy Arménů v Jerevanu

Židovské památky na Lubenecku

Lubenecko, tento málo známý region na pomezí Lounského, Karlovarského a Plzeňského kraje, jehož centrem je městečko Lubenec, kde žije asi 1500 obyvatel, se netěší velké pozornosti domácích a zahraničních turistů, přestože má nepochybně co nabídnouti – především zámek v Chyši u Lubence, kde v době první světové války jako vychovatel v šlechtické rodině Lažanských působil spisovatel Karel Čapek, nebo naše nejmenší sídlo s historickými městskými právy Rabštejn nad Střelou, kde návštěvníci kromě ruin středověkého hradu Sychrova a dochovaného gotického mostu (nejstaršího v západních Čechách) mohou obdivovat také zajímavé přírodní scenérie v údolí říčky Střely. Specifikem zdejšího kraje je rovněž poměrně značný počet dochovaných pevnůstek československého opevnění z roku 1938 – snad jako jeden z trvalých důkazů dramatičnosti dějin českého pohraničí ve 20. století.

Kromě toho však v Chyši a v Rabštejně nad Střelou nalezneme také památky, jež upomínají na někdejší staletou přítomnost židovské komunity v této části naší vlasti.

Synagoga a židovské hřbitovy v Chyši

Nejviditelnější připomínkou existence židovské menšiny v Chyši je místní synagoga, která se nachází nedaleko zdejšího náměstí. Její dnešní žalostný stav však v návštěvnicích vyvolává nepochybně rozpaky - možná patrně i stud - a to především za lhostejný vztah minulého politického režimu, který židovské architektonické památky nechával bez jakékoliv piety v poválečných letech a desetiletích buď většinou zchátrat, nebo se dokonce přímo podílel na jejich demolici.

Výsledkem těchto dvou přístupů v socialistickém Československu byly pak zničené synagogy a židovské hřbitovy – jak ve vnitrozemí, tak především v pohraničí, kde nezáměrně oněmčené židovské památky (české se zde prakticky nenacházely) byl navíc umocněn naprostou historickou vykořeněností první generace českých osídlenců, kteří po roce 1945 začali přicházet do - pro ně většinou zcela neznámých oblastí - bývalých Sudet, odkud muselo po válce odejít německé obyvatelstvo.

Židovské osídlení bylo v Chyši doloženo již ve druhé polovině 16. století, roku 1578 zde žili tři židé. Nejsilnější byla místní židovská komunita v druhé třetině 19. století (až 136 osob), ale v dalších letech začal počet zdejších židů klesat. V roce 1900 jich v Chyši žilo padesát pět a o tři desítky let později již jen třicet.

Po připojení Lubenecka k tzv. Třetí říši na podzim 1938 začali být zdejší zbývající židé – jako všude jinde v obsazených Sudetech - diskriminováni a v době druhé světové války se stali obětmi nacistického rasového pronásledování.

Původní synagoga v Chyši byla zřízena v 18. století v rohové baště městského opevnění, kde se také nacházelo malé židovské ghetto, jež v roce 1846 čítalo celkem 12 domů. Nová synagoga byla postavena v klasicistním stylu roku 1848 v podobě hranolové věže. Na počátku 20. století prošla částečnou modernizací a svým účelům sloužila až do nacistické okupace.

Po válce nebyly v Chyši židovské náboženské aktivity z tragicky známých důvodů obnoveny a nikým nevyužívaná synagoga začala postupně chátrat. Roku 1972 bylo její horní patro, kde se nacházel modlitební sál, odbouráno a spodní patro bylo následně zasypano sutí...

Ještě horší osudy postihly oba zdejší židovské hřbitovy (tzv. starý z poloviny 17. století i nový z roku 1883), které byly v letech 1965 – 1972 (včetně ohradních zdí a všech náhrobků) srovnány se zemí a dnes jejich existenci – kromě patrně náhodně dochovaného jediného náhrobku ze starého hřbitova – tak již nic nepřipomíná.

V současnosti ve zdejším kraji ožívá zájem občanů, spolků i úřadů o regionální dějiny, ale čas na záchranu místních židovských památek byl již nenávratně ztracen, a tak židovskou komunitu a především její pohnutý konec - kromě několika webových historických stránek - upomíná již jen informační panel před zničenou budovou synagogy.

Židovský hřbitov v Rabštejně nad Střelou

Zatímco oba židovské hřbitovy v Chyši po druhé světové válce podlehly naprosté zkáze, židovský hřbitov ve třináct kilometru vzdáleném Rabštejně nad Střelou je dosud stále relativně udržován, třebaže i zde můžeme vidět poškozené i povalené náhrobky. Židovská komunita v Rabštejně nebyla nikdy příliš početná - například v letech 1793 - 1849 zde žily pouze dvě židovské rodiny, jež obývaly jeden dům na severním okraji města. Židovské osídlení pak zcela zaniká roku 1938, kdy před nacisty odchází z Rabštejna nad Střelou tehdy jediná zdejší židovská rodina.

Rabštejnský židovský hřbitov byl založen v 17. století, a to nejspíše roku 1654. Byli zde pohřbíváni nejen místní židé, ale i židé z blízkého okolí, a proto byl několikrát rozšiřován - naposledy na konci 19. století, kdy vzniká jeho nejnovější část, jež je propojena schodištěm s původním celkem hřbitova.

Je zřejmé, že nejstarší část hřbitova byla z nedostatku pohřebních míst terénně zvýšena, a to až o jeden a půl metru. Na celkové ploše 486 metrů čtverečních se do dnešní doby dochovalo celkem 49 náhrobků s hebrejskými, německými, případně hebrejsko-německými texty. Nejstarší dochovaný náhrobek je z osmnáctého století. Náhrobek s nejstarším čitelným letopočtem pak pochází z roku 1815 a poslední pohřeb zde proběhl roku 1934.

Po roce 1989 začal být židovský hřbitov v Rabštejně nad Střelou - po letech předchozího nezájmu - příležitostně opravován (zvláště jeho ohradní zeď) a v současné době je chráněn jako kulturní památka České republiky.

Návštěvníkům je volně přístupný a jeho historii připomíná turistická informační tabule před vstupní branou.

Mgr. Zdeněk Víšek, foto Ing. Petr Hachle

- 1 Dobová mapa Chyše
- 2 Židovský hřbitov v Rabštejně n/S
- 3 Synagoga v Chyši v r. 2014
- 4 Historická fotografie synagogy v Chyši

Zdroj: Petra Večeřová, Židovské památky v Čechách, na Moravě a ve Slezsku, Praha 2009

IDAN RAICHEL OPĚT NADCHL SVÉ PRAŽSKÉ PUBLIKUM

Prahu koncem února opět navštívil izraelský klávesista a skladatel "hitmaker" Idan Raichel, tentokrát s projektem nazvaným The Touré-Raichel Collective, který dal dohromady se svým přítelem Vieux Farkou Tourém z Mali.

Oba dva hudebníci jsou ikonami ve svých vlastních zemích i v zahraničí a jejich spolupráce je připomínkou jedinečné schopnosti hudby při překonávání rozdílů geografických, etnických, politických i náboženských. I když spolupráce mezi izraelským Židem a malijským muslimem má politické důsledky, jako její důvod uvádějí oba přátelé pouhou snahu najít společnou hudební řeč.

Při náhodném setkání na letišti v Berlíně v roce 2008 si vyjádřili vzájemný obdiv a touhu zahrát si společně. Otec Tourého Ali Farka Touré byl jedním z Raichelových hudebních hrdinů a inspirací. Idan pozval Aliho do Izraele, kde shromáždili několik hudebníků na improvizované jam session. Vzájemné porozumění mezi oběma bylo okamžitě hluboké. Materiál nahráný na tomto prvním setkání posloužil jako základ pro společné album nazvané Tel Aviv session.

Vzhledem k velkému úspěchu navázalo společné turné po nejprestižnějších světových pódíích a nahrávka dalšího alba.

Samotný Raichel se vyjadřuje ke společnému dílu slovy: „Myslím, že tato spolupráce mezi Izraelem a Mali - nezapomeňte, že naše země ani nemají navázány diplomatické vztahy - vytváří jedinečný imaginární ostrov umístěný kdesi v prostoru mezi Bamako a Tel Avivem...“

KALENDÁRIUM (duben – červen 2015)

Výročí narození významných židovských osobností
spjatých s českými dějinami

Moritz Wallerstein
(19. 4. 1847 Praha
– 6. 11. 1906 Praha)
kantor

- hudební vzdělání získal v Praze. V 60. letech byl povolán jako první kantor do londýnské německé synagogy. Později pracoval jako kantor a sbormistr v pražské Maiselově synagoze. V Praze také vedl hudební školu, z níž vzešli významní operní pěvci.

Wilhelm Steinitz
(18. 5. 1837 Praha
– 12. 8. 1900 New York)
šachista

- narodil se jako třinácté dítě židovského obchodníka se železářským zbožím. Šachy se naučil hrát od svého otce. V Praze studoval matematiku a ve Vídni vysokou školu, techniku. Zpočátku se živil jako novinář. Poté začal hrát šachy ve vídeňské kavárně Romer. Na přeboru šachu ve Vídni roku 1859 získal Steinitz 3. místo, v roce 1860 byl druhý, a v roce 1861 byl již prvním s výsledkem 30 bodů (z 31 partií). Po dvacet let byl považován za nejlepšího šachistu světa. Mistrem světa se stal ve svých padesáti letech.

Pavel Haas
(21. 6. 1899 Brno
– 17. 10. 1944 Osvětim)
– hudební skladatel

- pocházel z brněnské židovské rodiny; jeho bratr Hugo se stal filmovým hercem a režisérem. Se svým bratrem spolupracoval na třech filmech, pro které složil hudbu (Život je pes, Mazlíček, Kvočna). Jeho opera Šarlatán měla premiéru v dubnu 1938. Po příchodu německých vojsk zvažoval s rodinou emigraci, ale neměli štěstí a nezískali potřebná víza. Jeho hudební dílo zahrnuje jen několik desítek skladeb; uplatňují se v něm prvky české a moravské lidové hudby, často také cituje husitské písně a Svatováclavský chorál. Na přelomu třicátých a čtyřicátých let pracoval na symfonii, kterou však již nestačil dokončit. Koncem roku 1941, 2. prosince, byl deportován do Terezína. Z Terezína putuje v roce 1944 do Osvětimi, kde bylo 17. října 1944 rozhodnuto, že bude poslán do plynové komory.

připravuje -sipi-

OZNÁMENÍ

Jiří Orten

ELEGIE

Scénické čtení Ortenových Elegií se soustřeďuje především na verše samé, jimž přidává – vedle zralé a vnímavé herecké interpretace – pár zrnok dokreslujících atmosféru: hudbu a fotografie. Účinkují Jan Potměšil a Vladimír Javorský

informace o termínech
a rezervace vstupenek:
www.divadlovceletne.cz

**DARUJTE PŘEDPLATNÉ ČASOPISU
SLOVO Z JERUZALÉMA
I ANDĚLÉ ČTOU SLOVO...**

objednávejte na adrese:
icej@ecn.cz, tel.: 272732636

Náměty k modlitbám jaro 2015

Za Izrael

- Nové volby opět změni politickou mapu Izraele. Modleme se za novou vládní koalici, zejména za osobu premiéra, a za všechny, kteří mají moc: 1 Tim 2:1-2, Přísloví 21:1, 14:34-35
- Za moudrost pro zvolené vůdce jak řešit bezpečnostní a diplomatické otázky. Za jednotu národa tváří v tvář mnoha vnitřním a vnějším problémům.
- Modlete se podle Žalmu 122:6 – vypošujte pokoj pro Jeruzalém.

Za sousední země

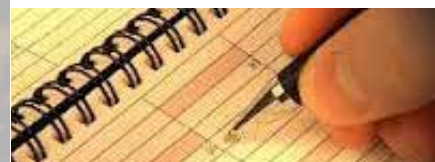
- Modlete se za ukončení krveprolití v Sýrii, Iráku a Libyi: Ef 6:12.
- Za Egypt, Libanon, Jordánsko, Gazu a Západní břeh: za udržení, resp. nastolení pořádku: 1 Tim 2:1-2.

Za pronásledované křesťany

- Za křesťany, kteří čelí útokům islamistů na Blízkém východě a v severní Africe. Modlete se za propuštění křesťanů unesených ze svých domovů.
- Modlete se za uprchlíky; aby Evropa a konkrétně česká vláda souhlasila s přijetím křesťanských uprchlíků z této oblasti: Mt 25:31-45

Česká pobočka ICEJ

- Za zdárný průběh akce Kulturou proti antisemitismu 19. 4., včetně dobrého počasí.
- Svátek stánků v Jeruzalémě (27. 9. – 2. 10.) – aby představitelé národů uslyšeli povolání a přišli slavit tento svátek do Jeruzaléma: Zach 8:20-22, 14:16.
- Za otevřené dveře pro práci ICEJ v Indonésii, Číně, Argentíně.
- Za vznik nové pobočky v Chorvatsku.

Do diáře

ŽIDOVSKÉ SVÁTKY:

4. – 11. 4. Pesach (Velikonoce)

16. 4. Jom ha-Šoa (Den památky obětí holocaustu)

23. 4. Jom ha-acmaut (Den nezávislosti)

17. 5. Jom Jerušalajim (Den Jeruzaléma)

24. – 25. 5. Šavuot (Leťnice)

Tučným písmem jsou vyznačeny svátky přímo ustanovené v Bibli, obyčejným písmem svátky vztahující se k událostem v Bibli zmíněným a kurzívou svátky starší (talmudické) či novější (izraelské) židovské tradice.

Svátky začínají vždy v předvečer uvedeného dne.

Přehledný židovský kalendář pro kterýkoli rok naleznete (v angličtině) na <http://www.hebcal.com/hebcal>

AKCE ICEJ:

19. 4. Kulturou proti antisemitismu Praha

1. – 10. 7. Arise - letní kemp v Galileji

19. – 25. 8. Pochod po stopách hrdinů: Auschwitz – Žilina

HLEDÁME NOVÉ SPOLUPRACOVNÍKY

informace na icej@ecn.cz

Parašot

Uvádíme rozpis čtení oddílů Tóry - pěti knih Mojžíšových) nazvaný podle prvního hebrejského slova. Haftara (doslova „závěr“) je čtení z dalších částí Tenachu (Staré smlouvy), které vychází z u nás běžné aškenázské tradice. Datum se vztahuje vždy k šabatě - sobotě, kdy se daný text čte v synagogách. Šabat stejně jako všechny svátky však začínají již v předvečer uvedeného dne.

Některé internetové adresy pro studium Tóry: The Tanach Study Center (Menachem Leibtag): www.tanach.org, Project Genesis (mnoho různých autorů): www.torah.org_Mesiánské výklady - The First Fruits of Zion: <http://ffoz.org/TorahClub>

Výklady, které v rámci cyklu „Strom života“ zpracovává Mojmir Kallus, si můžete objednat v elektronické formě na adrese: Alena Navrátilová, e-mail: sosna7@volny.cz.

Datum	Název	Paraša	Haftara
4.4.2015	Pesach		
11.4.2015	Šmini	Lev 9:1 – 11:47	2. Sam 6:1 - 7:17
18.4.2015	Tazria-Mecora	Lev 12:1 – 15:33	2. Kr 7:3 - 20
25.4.2015	Acharej-Kedošim	Lev 16:1 – 20:27	Amos 9:7 - 15
2.5.2015	Emor	Lev 21:1 – 24:23	Ezech 44:15 - 31
9. 5. 2015	Behar	Lev 25:1 – 26:2	Jer 32:6 - 27
16.5.2015	Bechukotaj	Lev 26:3 - 34	Jer 16:19 - 7:14
23.5.2015	Bamidbar	Nu 1:1 – 4:20	Oz 2:1 - 2:22
30.5.2015	Naso	Nu 4:21 – 7:89	Sd 13:2 - 25
6.6.2015	Behaalotcha	Nu 8:1 – 12:16	Zach 2:14 - 4:7
13. 6.2015	Šlach lecha	Nu 13:1 – 15:41	Joz 2:1 - 2:24
20.6.2015	Korach	Nu 16:1 – 18:32	I. Sam 11:14 – 12:22
27.6.2015	Chukat	Nu 19:1 – 22:1	Sd 11:1 - 33

Výklad a debata na téma aktuální paraši s novozákonním zřetelem každý pátek od 18 hodin v rámci shromáždění Vinice Praha na adrese Ječná 19, Praha 2. Vstup volný, hosté vítáni!

Jak nás můžete podpořit

Naše práce je financována z dobrovolných příspěvků a darů. Zve vás, abyste se připojili k naší celosvětové službě a stali se podporujícími členy ICEJ.

V České republice

Členský příspěvek na rok 2015 je stanoven na 500 Kč a v této ceně je obsaženo zaslání časopisu Slovo z Jeruzaléma po celý rok (čtyři čísla).

Pokyny pro zaslání příspěvků:

název účtu: Mezinárodní křesťanské velvyslanectví Jeruzalém, Thoamyerova 800/5, 140 59 Praha 4 - Krč

č. ú. 3747 530 257/0100, Komerční banka Praha 2.

Specifický symbol: vaše členské číslo (je přidělováno po první platbě a naleznete je na obálce se zasílaným časopisem).

Variabilní symbol (VS): slouží k rozlišení účelu příspěvku či daru. Pro členský příspěvek uveďte číslo 113.

Úplný seznam aktuálně podporovaných projektů naleznete na stránce www.icej.cz/ceska_pobočka/jak_se_zapojit

Na Slovensku

Každému, kto nám v roku 2015 pošle členský príspevok vo výške aspoň 20 euro, budeme zasielať časopis Slovo z Jeruzalema. Pre členský príspevok na rok 2014 použite VS 106.

Pokyny pre zasielanie príspevkov:

č. účtu: 1297160551/0200, VÚB Bratislava

Špecifický symbol: vaše členské číslo nájde na adresnom štítku obálky alebo vám ho zašleme požiadanim na info@icej.sk

Variabilný symbol: pomôže vám odlišiť rôzny účel darov, ich zoznam nájde na www.icej.sk/article/podpora.

ICEJ Slovensko, Ševčenkova 9, 851 01 Bratislava, www.icej.sk, www.facebook.com/ICEJSlovakia

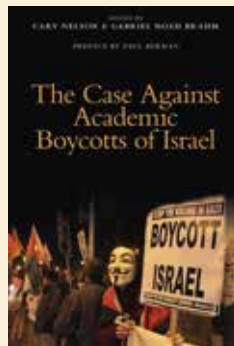
III. „Izraelský týden na Karlově univerzitě“ proběhne v termínu 27/4 - 3/5 2015

Pražské centrum židovských studií letos uvítá prominentního izraelského historika a profesora z University of Haifa, Yoava Gelbera.

Pozvání přijal také americký profesor a co-editor nedávno vydané publikace The Case Against Academic Boycotts of Israel Gabriel Noah Brahm z Northern Michigan University.

(<http://www.amazon.com/Case-Against-Academic-Boycotts-Israel/dp/0990331601>)

Součástí programu budou již tradičně přednášky a debaty významných českých akademiků, diplomatů a publicistů. Přesný program bude zveřejněn začátkem dubna.

Naladte si programy vysílané přímo z Jeruzaléma:

GOD TV

Globální křesťanská televizní stanice GOD TV vysílá pravidelně každý týden 30minutový program ICEJ „Slovo z Jeruzaléma“. Tento pořad produkovaný týmem Mezinárodního křesťanského velvyslanectví v Jeruzalémě obsahuje biblické zamyšlení a zajímavosti z izraelské země. Program je vysílán v angličtině. Konkrétní vysílací časy i záznamy odvysílaných pořadů najdete na www.god.tv.

DAYSTAR

Televizní pořad ICEJ REPORT se vysílá každou neděli v 12:30 SEČ v rámci programu „Israel Now News“ na stanici Daystar TV, www.daystar.com.

FRONTPAGE JERUSALEM

ICEJ produkuje každý týden rovněž rozhlasový pořad v angličtině, který lze pod názvem Frontpage Jerusalem poslouchat na www.frontpagejerusalem.com.

INZERUJTE U NÁS!

KONTAKT:

icej@ecn.cz, tel.: 272732636

LAUDAMUS TE

STUTTGART E.V.

MESIÁŠ

Georg Friedrich Händel (1685 - 1759)

Soprán Ye'ela Avital **Countertenor** Arnon Zlotnik **Tenor** Michal Foršt
Tenor Florian Eisentraut **Bas** Ralf Ellinger

SOBOTA 16. KVĚTNA 2015 // 19.30 HOD.
KOSTEL SV. ŠIMONA A JUDY
Dušní ul., Praha 1

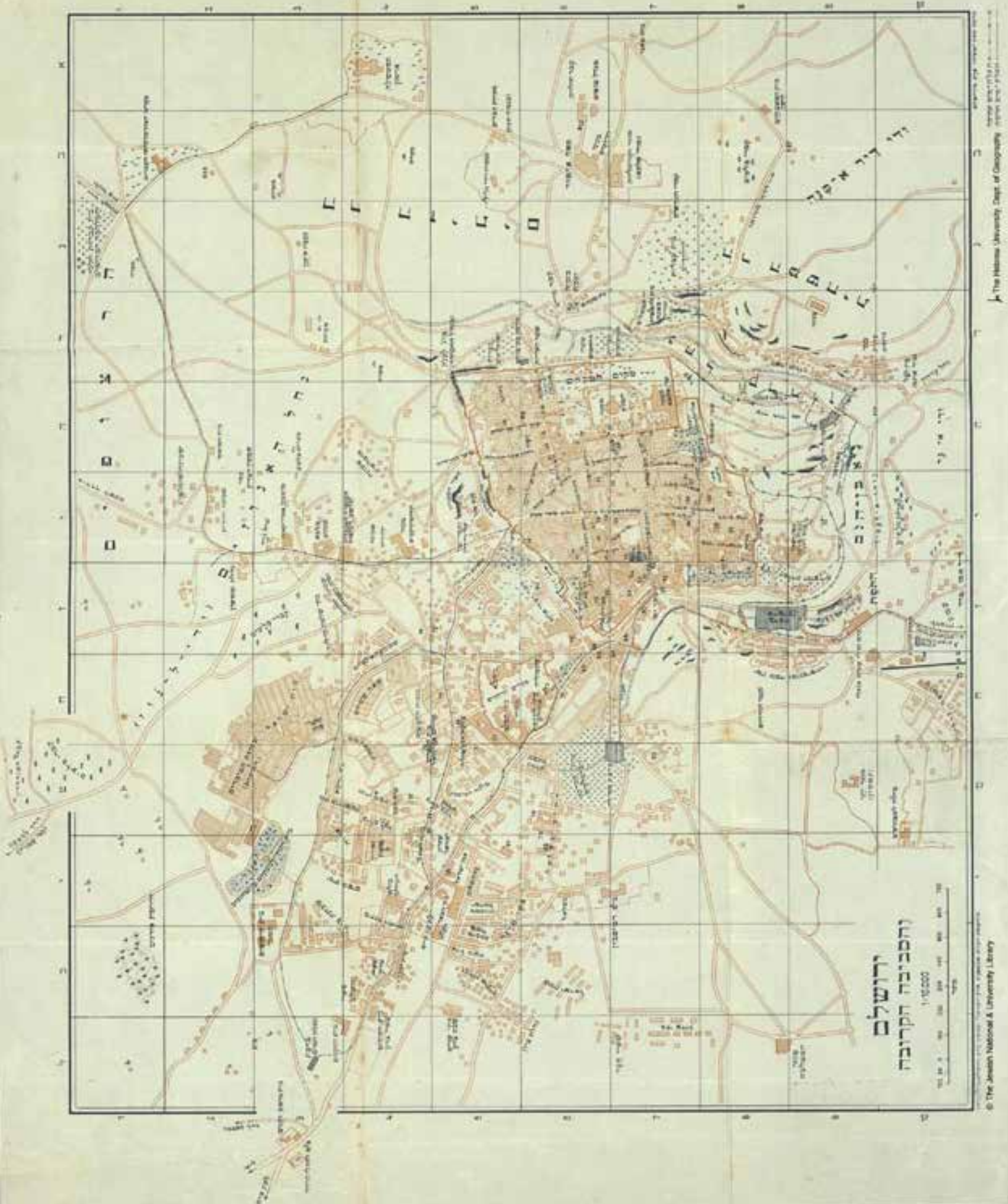
VSTUPENKY

Kategorie 1: 520 Kč Kategorie 2: 390 Kč Kategorie 3: 290 Kč
Sleva pro studenty, seniory a zdravotně postižené (30 %)

PŘEDPRODEJ

www.ticketpro.cz

Orchestr a sbor Laudamus Te Stuttgart // **Hostující sólisté**
z Izraele, České republiky a Brazílie **Diriguje** Monica Meira Vasques

Autor: Press, Jesaias, 1874-1955

Titul: Jeruzalém a okolí [cartographic material] / Edited by Yesha'yahu Press in Jerusalem

Tisk: Jerusalem, Herz, 1921

Z knihy: Press, Jesaias. „Erez Yisrael and Southern Syria“, 1921.